

Tussen Regge en Dinkel

Zoals wij reeds in een vorig nummer onder deze rubriek vermeldde, was er bij de fa. Noury en Van de Lande te Deventer een conflict uitgebroken. Men meldt ons nu het volgende:

Het personeel van deze meelfabriek is in staking gegaan, nadat hun eisen door de directie niet alleen waren afgewezen, maar er ook geweigerd werd met hun organisatie (ze zijn zo goed als geheel in de E.V.B. georganiseerd) te onderhandelen. De eisen waren:

1. Wegens de hogere kosten van het levensmiddelenpakket, verhoging van het uurloon van 65 tot 71 cent.
2. Voor de in ploegen werkende arbeiders, ook voor de walsenvoerders en machinisten, een toeslag van 5 cent per uur.
3. Vaste aanstelling van arbeiders, die langer dan een jaar werkzaam zijn.
4. Het loon van de arbeiders aan de Handelskade, die nu 61,2 cent per uur verdienen, te verhogen tot dat, wat de arbeiders in de fabriek verdienen.
5. 14 Dagen vakantie met behoud van loon en vacatietoelage, met dien verstande, dat voor elke maand in het bedrijf, 1 dag vakantie geldt.
6. Lonen van smeden, timmerlieden en metselaars brengen op de hoogte, zoals die in de bouwbedrijven gelden.
7. Geen aftrek van de ouderdomsrente van het pensioen. Een arbeider met 40 dienstjaren heeft nu ongeveer 12 gulden per week. Weduwen van arbeiders met 20 tot 30 dienstjaren ontvangen wekelijks een bedrag variërend van 30 cents tot 5 gulden.

Voor dit soort lonen, de 25% verhoging is er al in verwerkt, moesten de arbeiders dag en nacht klaar staan, ook 's Zaterdags en 's Zondags. De directie, georganiseerd in de Stichting van de Arbeid, weigert om over deze eisen met de vertegenwoordigers van het personeel te onderhandelen. Want de E.V.B. is niet aangesloten bij die beroemde Stichting, en de directie wil slechts onderhandelen met de overkoepelingsorganisatie van de oude vakbonden. Deze koepel-heren, die zich Bedrijfs-Unie noemen, maar zo goed als geen leden tellen onder het personeel (15 man), bombarderen de directie met bezwaren, om toch vooral niet met die E.V.B. te gaan spreken.

Daar de Deventer Meelfabriek voor de levensmiddelenvoorziening van het Oosten des lands van vitaal belang is, en de arbeiders een stoornis in deze voorziening wilden vermijden, hebben zij zich op Donderdag 13 September j.l. tot den Rijksbemiddelaar gewend, om de directie van haar starre standpunt af te krijgen. Ook de burgemeester, de directeur van het Gewestelijk Arbeidsbureau, en de bakkerspatroons hebben dat geprobeerd, maar het hielp niets. Zelfs hebben de arbeiders hun ultimatum, dat Zondagavond afliep, tot Maandagavond verlengd; alles terwille van de voedselvoorziening.

Men kan gerust zeggen, dat de gehele arbeidende bevolking van Deventer aan de zijde der stakers staat. Er is een 24-uurs proteststaking georganiseerd, waaraan vrijwel alle arbeiders der Deventer fabrieken deel namen. Des middags was er een massa-demonstratie, waar ruim 12.000 mannen en vrouwen aan deelnamen. Tevens werd een grote meeting gehouden, waar ongeveer 6500 arbeiders aanwezig waren. In de protestdemonstratie, welke ging van het gebouw van de E.V.B. naar het stadhuis, liepen bakkers, houtbewerkers, transport-, textiel- en bouwvakarbeiders mede. Het was een demonstratie, zoals Deventer in lang niet gezien had.

Een op zijn zachtst uitgedrukt eigenaardige houding wordt in dit conflict aangenomen door het corps der Middelbaar Koloniale Landbouwschool „Nij-Sri” en de Bedrijfsunie der drie samenwerkende organisaties. Aan de E.V.B. zijn n.l. een telegram van „Nij-Sri” alsmede een schrijven van de Bedrijfsunie bekend geworden.

Het telegram, gericht aan min. Schermerhorn, houdt het aanbod in om zijn leden ter beschikking te stellen als stakingbrekers, op welk telegram door den minister is geantwoord, dat dit alsnog niet nodig is (er wordt momenteel van elders Amerikaans wittebloem aangevoerd), doch dat hij zich, zo nodig, het aanbod zal herinneren. Het schrijven van de Bedrijfsunie, gericht aan de firma Noury en Van de Lande, dringt er bij die firma op aan, in geen geval met de E.V.B. te onderhandelen. De Bedrijfsunie is dus met haar schrijven, gezien het telegram van „Nij-Sri”, wel in het goede kamp terecht gekomen; wij zien hier een bijna nauwkeurige copie van het gebeuren in de Rotterdamse haven. Met het corps van de studenten, trachten de gesalarieerde bestuurders, zonder leden achter zich, als stakingbrekers op te treden.

Kentekenend is ook, dat tot op heden met nog geen woord is gerept over dit conflict in de soc. dem. pers. „Het Parool”, alsook „De Waarheid” en andere bladen geven tamelijk uitgebreide verslagen van dit conflict, alleen „Het Vrije Volk” vindt het niet nodig, haar lezers voor te lichten. Zou dit soms het vernieuwd democratisch socialisme zijn?

Op de protestvergadering is verklaard, dat mocht deze eerste proteststaking niet tot het gewenste resultaat leiden, de arbeiders voor een tweede staking zouden worden opgeroepen. Niettemin kunnen we ons niet ontevenzen, dat de arbeiders van de meelfabriek voor een zeer moeilijke taak staan. Dit is een der eerste grotere conflicten in het „Oosten des lands en vooral ook door de spontaan onstane proteststaking is gebleken, dat de heersende ontevredenheid groot is. Men zal zeker niets nalaten om te trachten de kracht der arbeiders te breken. Het rommelt overal. Want buiten dit conflict heerst er overal onder de D.U.W.-arbeiders grote ontevredenheid. Men neemt de arbeiders aan op uurloon, doch wanneer zij eenmaal tewerk zijn gesteld, moet men in accoord werken en wanneer men dan niet minstens 75% van het uurloon haalt, wordt men na drie weken ontslagen. Daarbij komt, dat er niet voldoende schuilgelegenheid tegen regen is en dat ook de toegezegde rantsoenen voor zware arbeid uitblijven. Dit alles zijn redenen voor groeiende ontevredenheid en ook hier dreigt een conflict. Komt hier tenslotte nog bij, de heersende ontevredenheid onder de textielarbeiders, die, zoals men zich kan herinneren, eveneens voor een conflict staan, dan zou een toegeven in dit conflict wel eens kunnen betekenen, dat overal de bom losbarst. Dit zal men te allen tijde willen voorkomen en daarom voorzien wij een moeilijke strijd voor de Deventer kameraden, die nu de spits zullen moeten afbijten.

Arbeidersbeweging en Esperanto.

In het nummer van 14 Juli plaatsten we een artikelje over arbeidersbeweging en Esperanto. In dit artikelje werd gewezen op het belang van Esperanto voor het internationaal contact der arbeiders en daardoor voor de klassenstrijd. Thans komen langzamerhand meer berichten binnen over de organisatie van de internationale arbeiders Esperantisten, zodat we menen goed te doen met de lezers hierover het een en ander mee te delen.

In Juli 1945 verscheen weer een manifest uitgegeven door de „Sennacieca Asocio Tutmonda” (Natieloze Wereld Vereniging), S.A.T., gericht aan zijn over de wereld verspreide leden. Het is ons natuurlijk niet begonnen om een bespreking van de interne aangelegenheden van deze organisatie. Belangrijk is echter, dat zij ook gedurende de oorlog het contact tussen de leden ten dele wist te bewaren, zij het dan ook met grote moeilijkheden en natuurlijk zeer onvolledig. Uit het manifest blijkt, dat de kern van de S.A.T.-organisatie die tijdens de oorlog aan het werk bleef, heeft vastgehouden aan zijn standpunt, n.l. volkomen gekant zijn tegen ieder nationaal streven, van welke zijde ook en ondersteuning van de klasseacties der arbeiders.

Het is van belang, hier over de structuur en het doel van de S.A.T.-organisatie het een en ander mee te delen. S.A.T. is geen politieke organisatie en wil dat ook niet zijn. Zij wil zijn en is ook inderdaad „supertendence”. Juister dan deze uitdrukking, die betekent: boven de richtingen, is misschien: verenigend alle richtingen. Want S.A.T. wil niet de politieke activiteit onderdrukken, niet de politieke oriëntatie verhinderen, maar zij organiseert arbeiders van elke politieke richting op grond van een persoonlijk lidmaatschap om zodoende een vrije meningsuiting en een volledig contact mogelijk te maken. Slechts in enkele kwesties neemt zij een bepaald politiek standpunt in: zij keert zich tegen de „neutrale” (d.i. burgerlijke) Esperanto-beweging, stelt zich op het standpunt van de klassenstrijd met als doel de vrijwording van de arbeidersklasse uit de ketenen van het kapitalisme, zij keert zich bovendien tegen iedere vorm van nationalisme. Wie met dit programma accoord gaat en er voor wil werken kan lid zijn van de organisatie, waarbij hij volkomen vrij blijft ten aanzien van zijn verdere politieke activiteit en die ook ten volle binnen het raam van deze organisatie kan ontplooiën.

Een dergelijke onpartijdigheid t.a.v. de politieke stromingen binnen de arbeidersklasse maakt natuurlijk, dat S.A.T. zelf als politieke strijdorganisatie weinig betekenis heeft. Meer op de voorgrond treedt het bemiddelend en verhelderend karakter. De tijdschrift die S.A.T. uitgaat, bevat steeds waardevol materiaal over de toestanden in de diverse landen, over de daar gevoerde strijd, enz. Het is te hopen, dat S.A.T. spoedig de middelen zal vinden om deze uitgaven te hervatten, daar op deze wijze een belangrijk contactmiddel voor de arbeiders is geschapen.

Daarnaast moeten we natuurlijk trachten ook zelf als politieke strijdorganisatie internationale propaganda te voeren. Het middel daartoe is de uitgave van een Esperanto-strijdblad, waarvoor eventueel de voor de oorlog verschijnende „Klasbatalo” (Klassenstrijd) als model kan dienen. Dit blad moet ook een internationaal karakter krijgen, doordat het medewerkers vindt in alle landen, waar de verspreiding mogelijk is. De eerste voorbereidingen voor deze uitgave worden thans getroffen; wij hopen hierover spoedig meer te kunnen berichten.

DE EEUWIGE VREDE

Volgens de „Revue” van 25 Augustus 1945, schrijft de „Manchester Guardian”:

„Volledige controle over het gebruik van de atombom ligt in Amerikaanse handen. Maar men moet aannemen, dat de rest van de wereld (in het bijzonder Rusland) zich niet zal neerleggen bij een monopolie van Amerika en Engeland over deze vernietigende kracht. Indien wij onze geheimen niet mededelen, mogen we er zeker van zijn, dat ze eens door anderen opnieuw ontdekt worden.”

Als elke mogendheid haar eigen atombombabriek heeft, kan uiteindelijk een catastrofe het gevolg zijn. Bij spanningen bestaat dan de verleiding, de onderhandelingen af te breken, om de eerste klap toe te brengen.

En de „Observer” van 12 Augustus merkt hieromtrent op: Doordat het Anglo-Amerikaanse blok zijn geheim bewaart, is thans de machtsbalans ten nadele van Rusland doorgeslagen. Bij het regelen van verscheidene kwesties kan dit gewicht in de schaal leggen: Dardanellen, Balkan, Polen, Amerikaanse vlootbases in de Stille Oceaan en op Okinawa. Thans is de Brits-Amerikaanse macht overwegend, doch dit overwicht is niet blijvend. Andere staten zullen trachten het monopolie te breken door spionage of eigen onderzoek, of beide. Lukt dat vóór de Brits-Amerikaanse wetenschap de atombom weet te controleren of te neutraliseren, dan slaat de machtsbalans weer om, met mogelijk zeer gevaarlijke gevolgen.

6 October 1945

Prijs 15 cent

5e Jaargang - No. 40

SPARTACUS

WEEKBLAD VAN DE COMMUNISTENBOND „SPARTACUS”

Redacteur:
TJEERD WOUDESTRA
Adm.: Uitgeverij „De Vlam” - Amsterdam

Proletariërs aller landen, verenigt U!

Adres red. en adm. Utrechtsestraat 44
Postgiro 303817 ten name van
Mevrouw J. C. J. Menlat Raspijs beiden te
Amsterdam

ZIJ maken de Revolutie

De revolutie wordt voorbereid, dag in, dag uit. Niet de handvol revolutionaire arbeiders, enige honderden hier, enige duizenden daar, zijn de grote voorbereiders van de omwenteling dezer maatschappij. In de voorstelling, die de burger-kapitalist zich maakt van de arbeidersrevolutie, is het de communist, de agitator, de stakingsleider, de duivelse oprieter, die de steunpilaren van zijn maatschappelijk gebouw ondermijnt, die op de een of andere duistere manier de massa's mobiliseert en in beweging zet, die door gevaarlijke samenzweringen ineens revolutionaire bewegingen verwekt daar, waar voordien rust en orde heersten.

En hij begrijpt niet, dat hijzelf het is; hij en zijn gehele klasse van kapitalistische bezitters, die de „orde en rust” van de uitbuitersmaatschappij verstoren en verbreken. Met middelen zo geweldig, als geen communist ooit kan dromen te zullen hanteren.

Wie zou ooit de klasse der werkers zo grondig, zo massaal onderricht kunnen geven omtrent de betekenis van de internationale kapitalistische politiek, als de vijf heren, die thans in Londen, grauwend en klauwend, de oorlogsbuit verdelen? Welke communist zou ooit zo duidelijk de valsheid en het bedrog kunnen aantonen van de leuzen over democratie en zelfbestemming der volken, als de heren, die daar lovend en biedend en dreigend, de eilanden van de Dodecanesos, de gestolen gebieden van Tripolis en Eritrea en de bewoners dier gebieden erbij, voor eigen imperium in beslag willen nemen?

Wie kan de arme uitgemergelde bevolking van Indonesië zo vlug op de hoogte brengen met wat „gelijkberechtigting” betekent, als de schreeuwers om oorlogsschepen en troepen, als de schrijvers van de „Trouw”-pers? Wie kan zo duidelijk de hoelheid en valsheid van het hooggeprezen „nationale gevoel” aantonen, als de heren, die moord en brand schreeuwen, als zij „gevoel” bij hun „rijks-genoten” van overzee aantreffen?

De stoottroepen, die voor Java worden ingescheept, mijne heren Drees, Vos en Schermerhorn, hebben die een „personalistisch” of een „democratisch”-socialistische opleiding gehad? Het zijn namelijk Uwe afgezanten. Gij zendt ze!

De Nederlandse en de Indonesische arbeiders zien het en leren veel over „humanisme” en andere fundamentele beginselen van staatsleven, meer dan enig communist hen door abstracte redenering zou kunnen bijbrengen. Hij heeft slechts te zeggen: „Kijk, zo is dat in werkelijkheid!

Gij zorgt voor de voorbeelden, in overvloed!”

Als de arbeiders in Rotterdam voor hun naakte bestaan, voor een hap eten en een stuk kleren en schoeisel, noodgedwongen in staking gaan, zodat zelfs regeringspersonen verklaren moeten, dat hun eisen niet onge-rechtvaardigd zijn — dan komt de regering en alles wat haar en het kapitaal steunt, op voor het „algemeen belang”. Staken is een misdaad, want het brengt de voedselvoorziening van het gehele volk in gevaar! En het had invloed, dit argument.

Enige weken daarna is er weer een conflict, nu in Deventer. De arbeiders kiezen hun vertegenwoordigers en vragen te onderhandelen. Het zijn arbeiders van de voedselvoorziening, misschien hebben zij iets opgestoken van Schermerhorn's radio-rede: zij staken niet, zij vragen een bespreking. Hun lonen zijn laag, misschien nog lager dan die der havenarbeiders. De directie weigert: Liever de voedselvoorziening in gevaar, dan met de arbeidersvertegenwoordigers te spreken.

Komt de minister nu ook in 't geweer tegen de halsstarrigheid van een fabrikant, die de belangen van het volk in gevaar brengt? Komt er een troep gewapende B.S.-ers, zoals in Rotterdam, om die fabrikant tot de orde te roepen? Welnee! En dat „neen!” betekent een openbare les, aan de arbeiders van Nederland gegeven, niet door de communisten, maar door de handhavers en propagandisten der „orde”. Het leert hun, wat zij moeten denken van de woorden „algemeen belang” in de mond van een vertegenwoordiger der grote kapitaalsbelangen.

Als iemand bij de heren van de Scheepvaartver. „Zuid” in Rotterdam, of bij den heer v. d. Lande in Deventer, of bij prof. Schermerhorn in Den Haag zou komen en zich voordoen als vertegenwoordiger van een instelling, waarvan hij helemaal geen vertegenwoordiger was, of een advertentiecontract afsloot voor een blad met vijfduizend abonne's, terwijl hij in werkelijkheid slechts een vodge had met tussen de tien en honderd lezers, dan zou zo iemand bij die heren in Rotterdam, Deventer of Den Haag een lelijke pijp roken en de kast indraaien, wegens oplichting en bedrog. Maar als vakbondsleiders zich aandienen als „vertegenwoordigers” van duizenden arbeiders en op hun naam maar contracten afsluiten, terwijl die arbeiders hen niet hebben aangesteld, niet willen aanstellen, integendeel andere vertegenwoordigers hebben — alles heel openlijk en voor iedereen begrijpelijk — dan worden zulke heren in Rotterdam, Den Haag en Deventer niet de trap afgeschoot als oplichters, maar doet men heel leuk, alsof zij geheel bona fide zijn: men „onderhandelt” met hen en „sluit af”!

Wij, communisten, kunnen nog zo overtuigend spreken of schrijven over het feit, dat kapitaal, regering en vakbondsleiders samen onder één kapitalistische deken liggen, slechts enkele arbeiders zullen het door redenering alleen begrijpen en aannemen. Maar nu krijgen in Rotterdam, Deventer en elders tienduizenden arbeiders openbare les van

de heren zelf, over wie het gaat: Wat wij zeiden, wordt door hen bewezen!

In Duitsland gaat een stroom van ellendigen van Oost naar West, miljoenen vrouwen, kinderen, mannen, ouden, alle leeftijden. Meest arbeiders, allen bezitloos. Voortgedreven door de Russische autoriteiten en hun satellieten, van alles beroofd, worden die miljoenen opgedreven naar de streken, waar geen plaats, geen voedsel, geen woning is, en geen werk, doordat ook daar de machines door de „democraten” van het westen en de „communisten” van het oosten, om het hardst zijn weggehaald. Zij gaan de dood tegemoet, zij sterven bij duizenden; de winter komt, men maakt de massa-graven reeds voor hen klaar. Wat zullen die mensen, wat zullen de arbeiders die weten, dat dit niet de Nazi's, maar de slachtoffers der Nazi's zijn, denken van de „democratie” van Attlee en Truman, wat zullen ze denken van het „communisme” van Stalin, Zjoekov en Molotov?

Het was moeilijk voor de vele arbeiders te begrijpen, dat, wat zich in Rusland toonde met de doorschoten vlaggen der revolutie, een nieuwe laag van parasieten was, die de Russische arbeiders op de nek geklauterd is. Het was moeilijk voor de arbeiders hier, onderscheid te maken tussen de revolutie van 1917 en de wurgers en profiteurs van die revolutie: tussen de bureaucraten met hun Stalin en de weer opnieuw onderdrukte en uitgebuite Russische werkers. En voor velen is het nog moeilijker. Moeilijk om te begrijpen, dat er aan de ene kant regeringscommissarissen, trustdirecteuren en diplomaten zijn, die koningen, aartsbisschoppen en dekens der kerk van ridderkruisen voorzien — en aan de andere kant de werkers, die voor de weelde en macht van de nieuwe heerserslaag met hun arbeid en hun leven moeten betalen.

Maar de bewijzen worden geleverd! Niet door ons, communisten, maar door de pseudo-communisten, door de nieuwe heerserslaag zelf: In Duitsland, waar zij de arbeidersmassa's in de hongerdood jagen; in Londen, waar zij hun sjacherspel met de andere imperialisten spelen; in China, waar zij den beul Tsjang-Kai-Tsjek opnieuw de vrijbrieven en de wapens leveren om zijn winst- en moordspel met de Chinese arbeiders en boeren te spelen.

De heersende klasse drijft de arbeiders bijeen in haar legers, in haar fabrieken en arbeidskampen. Zij maakt ze tot formaties van één werkersklasse. En tegelijk is zij genoodzaakt, die waarheid van hun lots-gemeenschap, van hun aller gemeenschappelijk belang, van hun gelijkheid en van hun gelijke nood, steeds duidelijker in de hoofden te prenten.

De heersende klasse bewijst de arbeiders, dat zij één lot hebben. Zij bewijst, dat haar frasen leugens, dat haar „vrijheid” slavernij, dat haar „orde” dictatuur is. Zij ondergraaft zelf het geloof in haar bekwaamheid, in haar waarheden, in haar toekomst. Zij is de grote factor, die, haars ondanks, de maatschappelijke revolutie der arbeiders voorbereidt en noodzakelijk maakt.

Wilt ge
„Spartacus”
geregeld ontvangen:
abonneert U!
per maand f 0.65
per kwartaal f 1.95

Het
maandblad „Spartacus”
kost per nummer f 0.35
per kwartaal f 1.05

Solidariteit

met de Indonesische uitgebuiten

Op Java is een massa-beweging aan de gang tegen twee machten: Tegen de verslagen Japanse militairen en tegen de overwinnende koloniale overheersers van gisteren en van morgen. Dus ook tegen de Hollandse overheersing. Ze kunnen ons nog veel meer vertellen over dien Soekarno en dat die door de Japanners daar neergezet is om de overwinnaars een loer te draaien, maar dat neemt niet weg, dat daar de onderdrukte massa's (niet alleen onderdrukt en uitgezogen door de Japanners, maar ook door hun lieve voorgangers) in beweging gekomen zijn, om zich de terugkerende Hollandse overheersers van het lijf te houden. Gezien de ontzettende ondervinding, die zij van die oude uitzuigers hebben, zou het haast een wonder zijn, als ze de paar weken armsglag, die de capitulatie van Japan hun verschaft, niet benutten om in beweging te komen.

En we willen best geloven, dat die Soekarno het een en ander met de Japanners gehad heeft. De bourgeoisie van elk land heeft haar aanpappers met de machten van het ogenblik geleverd; wij hadden hier ook immers ons Driemanschap, dat „harmonisch” met het nationaal-socialisme wou samenwerken. Maar de massa der Javaanse bevolking is anti-Japans. Zo werd het ons gedurende de hele oorlog en zelfs nog daarna, van „bevoegde zijde” vol trots en voldoening verteld. En we geloven het. Niet omdat het Japanners waren, maar omdat het plunde-rars en uitbuiters en onderdrukkers waren.

Nu is die massa in beweging gekomen, we kunnen gerust aannemen dat die beweging elke dag verder om zich heen grijpt. En waar de over- en overgrote meerderheid van die bevolking bestaat uit wat wij hier zouden noemen heel kleine pachtboertjes en uit bezitloze arbeiders in de havens, op de plantages en in de fabrieken, daar kunnen we op onze vingers uitrekenen, al zeggen de officiële berichten ons daar niets over, dat deze beweging niet alleen een nationalistisch, maar ook een sociaal karakter heeft. Zo hebben ook de Australische en Nieuw-Zeelandse arbeiders het direct aangevoeld, daarom zijn ook de Indonesische matrozen direct in verzet gekomen tegen het wapen-vervoer naar Indonesië. En daarom wordt die beweging ook zo gevaarlijk geacht door de kapitalistische geldbeleggers, zodat zij schreeuwen om oorlogsschepen en wapens en betrouwbare troepen daarheen te sturen.

De arbeidersklasse van de overwinnaars-landen heeft geen enkele reden, in beweging te komen voor „republikeinse” regeringen van de Javaanse bourgeoisie, of die nu onder leiding staan van Soekarno of van een ander. Want die zal zeker de Indonesische massa's verraden, hetzij door ze onder haar eigen uitbuitersjuk te brengen (maar daarvoor zal ze wel geen gelegenheid krijgen) hetzij door te trachten als zetbaas erkend te worden van het Nederlandse, het Engelse of het Amerikaanse kapitaal. Of van een combinatie van die kapitaalsgroepen. Maar wij arbeiders hebben alle reden, onze klasgenoten en de hele massa der uitge-perste en verdrukte kleine boeren, te steunen in hun strijd tegen de oude en nieuwe uitbuiters.

Voor het bewustzijn der Indonesische massa's hadden de woorden: blanke, vreemdeling, onderdrukker, alledrie dezelfde betekenis. De uitbuiting door de kapitalist werd gevoeld als een onderdrukking door de vreemdeling, de blanke. Zodoende neemt het verzet tegen de terugkeer der oude kapitalisten, bij hen de vorm aan van een verzet tegen de vreemden, de blanke overheersers. En een nationalistische propaganda der Javaanse

bourgeoisie heeft daardoor grote kans, bij hen ingang te vinden. In 't eerst zal hun beweging dus wel nationalistisch gekleurd zijn. Maar als zij ervaring krijgen van de praktijken van hun eigen bourgeoisie en als zij ondervinden dat de blanke arbeiders naast hen staan, tegenover dezelfde meesters die zij bevechten, dan zullen zij begrijpen, dat de strijd niet als natie, maar als klasse gevoerd moet worden.

Tegen een gewelddadig optreden der kapitalisten in Indonesië, zullen de Europese arbeiders zich evengoed moeten verzetten als de arbeiders van Australië en Nieuw-Zeeland. Dat is nodig om de heren, die al uitgerekend hadden hoe zij „hun” schadevergoeding uit Indonesië zouden persen, te beletten daar op „koloniale manier” hun zogenaamde rechten te herstellen.

En het is nodig, om daardoor de Indonesische massa's hun natuurlijke bondgenoten, de arbeidersklasse van alle landen en in de eerste plaats van het land welks uitbuiters hen langer dan driehonderd jaar hebben uitgeknepen, aan te wijzen en te doen kennen. Eerst als wij hier onze eigen kapitalisten vastbesloten trachten te beletten daar een onderwerpingcampagne te beginnen, hebben wij het morele recht, de Javaanse arbeiders en boeren te zeggen dat hun Soekarno's van hetzelfde laken een pak zijn.

Wij zijn niet de voogden der Indonesische massa's. Maar wij zijn hun lotgenoten, hun

kameraden. En wij kunnen hun zeggen en moeten dat ook doen: Ook hier is de nationalistische frase van volkseenheid en nationale onafhankelijkheid door onze bourgeoisie gebruikt, om ons voor haar zaak te gebruiken en ons dan weer in onderwerping uit te buiten. Als gij u door uw Soekarno's laat gebruiken, krijgt gij nieuwe meesters inplaats van de oude.

Het zijn niet alleen de Nederlandse kapitalisten die in de Indonesische beweging belang stellen. Wat daar gebeurt zal zeker zijn weerklank en invloed hebben in heel Brits-Indië, Cochinchina en zelfs China. Het is allemaal mooi en wel van de Indische kapitaalmaatschappijen om te roepen om oorlogsschepen en ingrijpen, maar wat zou een bloedbad in Indonesië wakker roepen onder de 350 miljoen Brits-Indiërs? En aan de andere kant, wat zou een gelukken van een onafhankelijkheidsbeweging in Indonesië niet een voorbeeld en aansporing zijn voor al de nationalistische lagen in de landen die nu door het Westerse kapitaal worden beheerst! De Engelse legerleiding in het Verre Oosten heeft daarom al ingegrepen en (natuurlijk niet zonder ruggespraak en opdracht vanuit Londen) voorslagen gedaan voor een bespreking tussen Indonesische nationalist en de Nederlandse vertegenwoordigers. Dat wijst op plannen om een compromis tot stand te brengen.

De Indonesische arbeiders en boeren hebben er alle belang bij, eindelijk uit de greep van de parasieten van het Nederlandse kapitaal weg te komen. Maar om ze te ruilen voor parasieten van eigen bodem, voor eigen rekening opererend of als stroomannen van ander grootkapitaal — dat zou de offers, die een opstand vergt, niet waard zijn.

Mislukte conferentie

De laatste berichten over de conferentie der vijf in Londen, zeggen, dat ze is mislukt; de ministers gaan uiteen en zullen hun plaatsvervangers wel sturen. De wrange geestigheid van Molotov, dat conferenties altijd een succes zijn, blijkt deze keer niet op te gaan.

Volgens de regels van het democratisch politieke machtspeel (want ook internationaal zijn er spelregels) moeten de Engelse en de Russische volken zich nu met elkaar in conflict gevoelen. Wisten ze nu maar, wat er daar in Londen binnenskamers bekosttoofd of liever in de soep gevallen is. Maar de regels van dat diplomatieke spel schrijven niet voor, dat de miljoenen, die misschien straks weer met hun leven de oplossingen of niet-oplossingen der hoge heren moeten betalen, te weten komen, waarom het werkelijk gaat.

En het Chinese volk, het Amerikaanse, het Franse, dat middels haar diplomaten „partij kiest”, wat weten die ervan?

We zullen nu wel van weerszijden een perscampagne krijgen, om de wereld in de gelegenheid te stellen, zich een mening te vormen. Maar tussen wie gaat het eigenlijk, de ruzie? Dat is niet zo duidelijk als het wel lijkt. We zagen deze dagen een caricatuur, waarin Bevin en Molotov, elk een kinderwagen vol zuigelingen voor zich uit duwend, elkaar ontmoeten. En eronder zo iets als: „Kun jij een stel kinderen fokken, ik ook!” In Molotov's knierwagen zag je Polen, Roemenië, Bulgarije en Joegoslavië — in die van Bevin: België, Holland, Spanje en Griekenland. Wie er van het grotere grut nog aan de rokken hing, kon je op de plaat niet zien. Maar in elk geval: Elk heeft zijn „blok”: Molotov een oostelijk, Bevin een westelijk blok. En Holland zat, zoals gezegd, in de Engelse kinderwagen. (Er zijn mensen hier, die vrezen, dat die Engelse nurse bezig is, dat Hollandse kind zijn Indonesische zuigfles af te tinterverniëren. Maar dat is een ander verhaal).

Onze vaderlandse plicht is dus, voor dat westelijk blok te duimen, en vele vaderlandse organen doen dat dan ook, al is 't niet mate. Maar de nieuwe C.P.N., die nog zo kort geleden haar gloeiende vaderlandsliefde heeft betuigd, duimt voor het oostelijk blok en niet zo'n beetje. En dat is, volgens deskundigen, b.v. één van de redenen, dat de samenwerkings- en fusie-aanvragen der C.P.N. aan de S.D.A.P. zo koeltjes ontvangen werden door Koos Vorrink en de zijnen.

Zo zien we, dat het met die blokken en kinderwagens vol kleine naties nog niet zo eenvoudig is als zo'n tekenaar wel meent. Intussen hebben we maar weer geduldig af te wachten, wat de plaatsvervangende blok-leiders nu verder zullen doen. En wat ze ons voor „democratische” uitleg zullen geven, van weerskanten.

JONGE MENSEN

Ze hebben zich bij duizenden gemeld, de jonge mensen, voor Indië. „Om de Jappen eruit te gooien”.... en „om iets van de wereld te zien”.... en „omdat je hier toch niets had”.... en „omdat je nu eenmaal in een uniform veel meer „chance” hebt”.... en bovendien: „omdat je behoorlijk eten krijgt” (de menu's werden gepubliceerd), en je Engelse sigaretten safe zijn. Kortom, redenen te over om Indië te gaan „bevrijden”.

De Indonesiërs zelf spelen in de voorstelling van deze jonge mensen over 't algemeen geen rol. Er is hun niet geleerd de Indonesiërs als dezelfde soort te beschouwen, die ze zelf zijn. Ze hebben wel vage toekomstplannen voor zichzelf, waarbij als eerste geldt: weg uit die rotzooi hier! Ze willen hun gevoel van zelf-waarde, dat zo geknauwd werd onder de vreselijke bezettingstijd, wel terugwinnen, ze willen wel zih „stellen”, iets zijn, maar ze doen dit zo gemakkelijk mogelijk, en daar, waar een directe kans is. En wat is gemakkelijker dan „iets te zijn” door een goed-zittend uniform en een Engelse sigaret? Dezelfde toestand bestond vóór 1933 bij de Duitse werkloze, verpauperde jeugd, waar van Hitler handig gebruik maakte, door de jongens in SA-uniformen te steken, in kazerne onder te brengen en zakgeld en eten te geven.

Het is de weg, die een hopeloze jeugd op-gaat. Een jeugd zonder levensmogelijkheid, zonder idealen.

Een arbeidersjeugd.

En nu worden de vrijwilligers afgericht en zullen naar Indië vertrekken. Niet voor de Jappen, maar voor de Indonesiërs, die hun land bevrijden willen, niet van vijftiende, maar van eeuwenlange onderdrukking en slavernij.

Het „menu”, de mooie uniform en de sigaretten, worden jullie niet voor niets gegeven, jongens!

KAPITALISTISCHE OPBOUW

Wat ons opviel

De opbouw van wat er in de wereld vernield werd, staat in het midden van de kapitalistische propaganda. Want vanuit die opbouw moet de verrijking van de bezittende klasse opnieuw beginnen.

Ieder kan duidelijk zien, dat de verarming van de wereld niet in de eerste plaats bestaat uit de lege linnenkast of het ontbreken van potten en pannen en kleren. De eigenlijke verarming is het verlies van miljoenen jonge mensen in de beste werkkraft van hun leven, in het versleten zijn van de spoorwegen, de machines, de fabrieken, de vrachtauto's, in het verlies van de woonruimte voor hele bevolkingen. Kortom: Het verlies bestaat in de eerste plaats uit het verlies aan productiemogelijkheden, het verlies aan mensen en fabrieken. Dit geldt evenzeer voor landbouw en veeteelt. De snelle aanvulling van de veestapel en het opvoeren van de graanproductie is alleen mogelijk met machinale voedings- en meststoffen. Het is dus geen wonder, dat de bezittende klasse na de oorlog de leuze gaat aanheffen:

Geen onderlinge partij-twisten!

Alleen arbeid kan ons redden!

Eerst puin-ruimen!

En eerst moeten er nieuwe fabrieken en machines komen!

Maar voor het aanschaffen van nieuw mate-

riaal is veel geld, veel kapitaal nodig. En die kapitalen komen maar niet uit de lucht vallen, maar ze ontstaan uit de winsten en de renten, die de bezittende klasse uit de arbeid van de miljoenen-massa's incasseert. Daarom kan de opbouw des te sneller verlopen, naarmate de kapitalisten meer winst maken. Dus, naarmate de arbeiders minder verdienen en er niet al te grote bedragen voor sociale voorzieningen beschikbaar worden gesteld. Hoe minder de arbeidersklasse verbruikt, des te meer blijft er voor nieuw beleggingskapitaal over en voor de weelde der kapitalisten. Zo is de naakte werkelijkheid.

En als dan na een paar jaar van hard werken de steden tenslotte herbouwd zijn, de spoorwegen vernieuwd, de fabrieken weer geïnstalleerd, dan wijzen de kapitalisten weer met trots op de NATIONALE RIJKDOM. Maar vragen we dan: VAN WIE ZIJN DEZE RIJKDOMMEN?, dan moeten we vaststellen, dat ze niet horen aan de arbeiders, die ze uit hun mond gespaard hebben, maar dat ze behoren aan de kapitalisten, die daarin hun winsten hebben belegd. Wat uiterlijk algemeen belang leek, blijkt in de eerste plaats een belang van de bezittende klasse te zijn. De leuze van: ALLEEN ARBEID KAN ONS REDDEN, betekent dus feitelijk:

Alleen onze arbeid, kan hen als kapitalisten redden!

Arbeiders-opbouw..... Arbeiders-macht

Na de verschrikkingen van de oorlog, staan we nu voor de verschrikkingen van de vrede. De opbouw is begonnen! Nu zouden verschrikkingen en ontberingen met vreugde gedragen kunnen worden, als ze de offers zijn voor een betere wereld, een gelukkiger mensheid. Maar daarvan is hier geen sprake. We moeten bouwen en ontberen voor de geldkoningen, de hoge ambtenaren van de staat en van de bedrijven, en voor de diplomaten.

Is het niet dwaas, dat wij als arbeidende klasse, die toch zeker 80% van de bevolking uitmaakt, steeds maar voortgaan een kleine laag van de bevolking die ons ringeloort en commandeert, van het beste te voorzien, dat onze arbeid voortbrengt? Is het niet dwaas, dat we steeds weer voortgaan, onze eigen ketenen te smeden?

Zeker is dat dwaas. En allerwege wordt onder ons als arbeiders dan ook telkens weer gezocht naar middelen, om daaraan te ontkomen. Dat kan alleen als we als arbeiders een macht vormen. Het gaat erom, of de ondernemers en de chefs in de bedrijven weer alles voor het zeggen hebben en of de generaals, de diplomaten en staatslieden ons leven weer verder in hun hand houden. Kortom: het gaat erom, of de geldmannen weer het leven zullen beheersen of dat wij, als arbeiders, dat zelf zullen doen. Dit is een kwestie van macht.

Overzien we de vraagstukken als een geheel, dan dringt zich direct op, dat de leiding van het maatschappelijk leven in onze handen moet liggen. WIJ IMMERS VORMEN DE GROTE MEERDERHEID DER BEVOLKING. En daarom moeten wij ook de richtlijnen voor het arbeidsproces en voor het maatschappelijk leven geven. Wij hanteren de werktuigen in de fabrieken, daarom moeten wij zelf ook bepalen, hoe ze worden gehanteerd. Bij de oude toestanden hebben wij in de fabrieken niets te zeggen en leven in volkomen afhankelijkheid van bazen en chefs. We moeten ons alles laten welgevalen, omdat ontslag, dat is maatschappelijke vernietiging, ons steeds bedreigt.

Voor ons is er daarom geen vrijheid, als we niet de macht in de bedrijven en over het maatschappelijk leven hebben.

Natuurlijk willen en moeten wij opbouwen. Maar dan opbouwen de vrijheid der mensen. Niet opbouwen een nieuwe verdeling van lichamelijke en geestelijke armoede over de massa's. De aarde is door onze arbeid rijk genoeg om een werkelijke goederrijkdom over haar uit te strooien. Daarom is het waanzin, dat de helft van de mensen verkommt van gebrek, zoals dat bij kapitalistisch beheer altijd was, zoals dat is, en zoals dat onder datzelfde beheer ook in de toekomst weer zou zijn. We willen goede woningen voor allen, een goede verzorging voor onze kinderen, voor de ouden van dagen, voor de zieken. En vooral: WE WILLEN NIET MEER DE OUDE WERK-DIEREN VAN VROEGER ZIJN!

We willen vooruit, naar een nieuwe mensheid!

Wist gij

dat in de Verenigde Staten een half miljoen arbeiders in staking zijn? dat daar elke dag duizenden arbeiders de keien opgegooid worden, vanwege de moeilijkheid om in vredestijd uit hen winst te maken?

dat in de Antwerpse en Gentse havens solidariteitsbewegingen met de Rotterdamse staking ontstonden?

dat er telkens in Nederland conflicten uitbreken, en dat in al die conflicten tussen arbeiders en ondernemers de z.g.n. „erkende” besturen de kant der ondernemers kiezen?

dat men in Amerika tegen het voorjaar 6 tot 8 miljoen werklozen verwacht?

Europeese Exportmoeilijkheden...

De industriële ontwikkeling is nergens zo snel gegaan als in Zuid-Amerika. Voor de meeste Europese producten is geen afzetgebied meer; alleen kwaliteitsartikelen zullen nog een markt kunnen vinden. („Trouw”, 24 Sept.)

RUSSISCH IMPERIALISME

Rusland heeft een economische overeenkomst met Hongarije gesloten. Door de overeenkomst zou Hongarije gelijkwaardige partner worden in een monopolistische staatscontrole en -exploitatie van Hongarije's grote industrieën, natuurlijke hulpbronnen en transportwegen. (De Nieuwe Dag, 24 Sept.)

ELK WAT VAN DE BUIT.

In verband met de Russische aanspraken op invloed in het gebied van de Middellandse Zee; schrijft de „Prawda”: „Wij zijn benieuwd naar het aardrijkskundige leerboek, waarin geschreven staat, dat de Middellandse Zee een Engelse binnenzee is en de Italiaanse koloniën in wezen Engels zijn”. („De Waarheid”, 24 Sept.)

NOG EEN BAAS ER BIJ.

Volgens „Het Parool” van 24 Sept. zijn de geallieerden van mening, dat de Nederlandse kolonijnen te weinig opleveren door gebrek aan toewijding bij het herstel. Als er niet meer kolon te voorschijn komen, zijn de Engelse en Amerikaanse autoriteiten niet van plan verder kolon naar Nederland te zenden. We hebben dus nog een baas er bij gekregen.

BEDRIJFSCONTROLE OP HET AANNEMEN VAN PERSONEEL

De directie van de Draad- en Kabelfabriek te Amsterdam deed een oproep voor vrouwelijk personeel, maar had geen succes, omdat het hoogste loon, dat hierbij uitbetaald werd f 19.— per week zou zijn. Gelukkig wil bijna niemand zich er voor lenen, tegen een dergelijk loon te werken. De directie wist echter raad en ze liet een aantal N.S.B.-sters als dwangarbeiders aanrukken. Hierop ging het personeel in staking, omdat het deze tewerkstelling zeer terecht als een aanslag op de lonen beschouwde. Het ligt immers voor de hand, dat met behulp van troepen dwangarbeiders of -arbeiders de lonen aldus gedrukt worden. Zo heeft het bedrijfsperoneel zich praktisch het recht genomen van een controle op het aannemen van personeel.

GEVRAAGD EN BELOOFD?

Volgens de bladen heeft de Australische regering aan de Nederlandse dito beloofd de Indonesiërs, die gestaakt hebben in de havens, het land uit te zetten. De regering geeft dus die Indonesiërs les in de voordelen, die voor hen een Nederlandse regering meebrengt. Het is kleinzielig als strijdmiddel, het is stom als regeringsmaatregel.

DE ONNOZELEN VERLIEZEN EEN NIEUWE ILLUSIE

„De Nieuwe Dag” van 29 September schrijft naar aanleiding van de conferentie in Londen: „De „Verenigde Volken” van San Francisco zijn na enige maanden een over grenzen en machtsposities kibbelend gezelschap geworden.”

VERDRAGEN ALS VODJES PAPIER

Uit „Trouw” van 28 September: „Wat er tot nu toe van de Russische vredesdoelinden bleek, is imperialistisch getint. In elk geval strijdt hij, de annexatie van Koningsbergen, Roethenië, delen van Galicië, Port Arthur, Sachalin en de Koerillen met het mede door Rusland ondertekende Atlantic Charter, dat elke territoriale uitbreiding verbodt”. Ja, en wat Indonesië betreft?

OP Z'N HOLLANDS.

Volgens de laatste berichten vóór het drukken van dit blad, hebben de Hollandse koloniale autoriteiten al ruzie onder elkaar over de vraag, hoe er in Indonesië opgetreden moet worden. Een zekere mijnheer Van der Plas, die daar optreedt als vertegenwoordiger der Ned. regering, wilde, op aandringen vermoedelijk van de Britse autoriteiten, met Soekarno onderhandelen. En de minister van Koloniën verbiedt het hem. Waarom? Omdat die Soekarno met de Japanners zou hebben samengewerkt. Wie zich herinnert, dat bij de capitulatie van Japan de Japanse troepen en autoriteiten op Java opdracht kregen daar de „orde” te handhaven, dat er dus geen been in gezien werd, met hen samen te werken en hen tegen de Javaanse „rijksgenoten” te gebruiken, begrijpt wel, dat dit een beetje gezocht is van dien minister.

WOORDEN VAN EEN ONNOZELE

De onnozelheid is de grote kurk waar onze hele maatschappij op drijft. Ze zeggen wel eens, dat de mensen veel te onnozel zijn voor dit leven, dat ze zich veel te veel laten wijs maken en beduvelen. Maar dat is niet waar. 't Is juist andersom: De mensen zijn niet onnozel genoeg! Als er wat meer onnozelheid was, ging alles veel beter. Neem nou eens de echtscheidingen. Er wordt algemeen over geklaagd, dat die zo toenemen. Waar komt dat door? Doordat een van de beide echtelingen niet onnozel genoeg is. Of neem maar de diplomaten. Zo gauw er een paar bij elkaar zijn, is het meestal huilen en hoe komt dat? Doordat ze geen van beiden onnozel genoeg zijn en allebei menen, dat de ander onnozeler is dan hijzelf. En als ze dan eindelijk zover zijn, dat ze een mooi communiqué over hun eensgezindheid uitgeven, dan is het publiek weer niet onnozel genoeg om het te geloven. Kijk, dat is het eigenlijk: Het publiek is niet onnozel genoeg. Het is wel onnozel, want anders zouden allerlei hoge heren gewoonweg geen leven hebben. Maar het is niet onnozel genoeg!

Ze praten tegenwoordig veel over opvoeding van de massa. De staat wil ons opvoeden in alle christelijke en maatschappelijke deugden. En „Parool” had het er een poos geleden over, dat de massa moest worden opgevoed in „tucht”. Mis, meneer! We hebben eigenlijk maar één grondwetsartikel nodig en daar zit alles in: „De onnozelheid van het volk is een voorwerp van aanhoudende zorg der regering”. En natuurlijk ook van de pers en de radio en de kerk en de school en wie d'r verder oordeel van kan hebben.

We hadden het over diplomaten en dat is een goed voorbeeld. In Londen is een conferentie aan de gang en daar zijn er vijf bij elkaar. Mensen, die niet onnozel zijn, maken zich daar allerlei zorg en narigheid over. Ze denken, dat daar de tegenstelling tussen Engeland en Rusland duidelijk aan de dag komt, over de beheersing van de Middellandse Zee en de Balkan en het Suez-kanaal en ze praten over een Westelijk blok en een Oostelijk blok en over atoom-bommen en over de volgende wereldoorlog en over de Italiaanse koloniën als steunpunten voor een van die blokken en al zulke zwartgalligheden meer.

Maar met een beetje onnozelheid, (hoe meer hoe beter natuurlijk), zie je de zaak heel anders, vooral als de kranten je een tikje op weg helpen. Dan staan we er b.v. veel beter voor, dan na de eerste wereldoorlog. Toen had je ook conferenties van diplomaten, maar — en daar zit 'em de kneep — die waren toen in dienst van de kapitalisten, terwijl de diplomaten van nu democraten zijn, in dienst van de vrije volken. Lees er „De Waarheid” maar op na, dan zul je zien. Eén van de vijf daar in Londen is zelfs socialist, dat is Bevin, en een andere is communist, Molotov, en nu zeggen ze wel, dat die met elkaar overhoop liggen, maar dat moet je zo bekijken: Ze zijn allebei vóór de arbeiders en de mensen in die Italiaanse koloniën en op die eilanden hebben het erg beroerd gehad onder Mussolini (want dat was een oorlogsmisdadiger) en nu wil de één niet, dat de ander zich teveel uitslooft en zich opoffert om daar vestingwerken en vliegtuigbases en duikbootstations aan te leggen voor de vrede.

En dan, wat een verschil tussen Molotov en de vroegere communistische diplomaten. Molotov geeft feesten en lunches en diners, en daardoor brengt hij die andere democratische diplomaten in een goed humeur, en die lui doen dan hetzelfde, ook feesten enz., voor die communistische democratische diplomaat en zodoende komt die ook in een goed humeur en alle grote en hoge democraten komen daar dan de boel mee opeten en drinken en die geven zelf ook weer feesten

waar die diplomaten de boel weer komen opmaken en zo voort. En daardoor komen ze allemaal in de goede stemming om aan onze voedselvoorziening te denken en ze geven de stoot tot de wederopbouw van de wereld en de vrije volken leren mekaar zodoende beter begrijpen.

Na de vorige wereldoorlog waren er heel andere communistische diplomaten, dat waren eigenlijk geen communisten (dat bleek later heel duidelijk), maar trotskisten en bandieten met linkse afwijkingen. Die kwamen b.v. in Brest-Litovsk met een pakje brood in een krant onder hun arm en zoals gezegd, allemaal linkse afwijkingen en geen feesten en lunches en diners en ze geloofden niet aan de democratie van den Duitsen keizer en niet aan de democratie van Lloyd George en later zelfs niet aan de democratie van Ebert en ze zijn dan ook heel slecht aan hun eind gekomen, in Siberië en in de gevangenis, door de echte communisten, die waren democratisch en schoten hen in de nek. Zodoende zijn de echte democratische communistische diplomaten overgebleven en dat is maar goed ook, want nu mogen de gewone Russische soldaten in Berlijn niet in de café's van de officieren komen, zoals vroeger de gewoonte was, zodat je duidelijk kunt zien, dat Rusland nu 'n echt democratisch land is, want hier en in Engeland en in andere democratische landen is het net zo. Ga zulke dingen nu eens zonder onnozelheid bekijken, waar blijf je dan?

En daar heb je het geval van Ds. Buskes en de verzoening van de Russische Kerk met 't communisme van Stalin. Zonder onnozelheid en als dominé geredeneerd, zou hij wel eens op de gedachte kunnen komen, dat die ridderorden voor 'n aartsbisschop en 't aanpappen met 'n Patriarch en de Heilige Synode, niet zover voortkwamen uit 'n „bekerijng des harten”, maar uit de lust naar vuig politiek gewin en om de poppen met hun wonderdoende relikwieën en ikonen te gebruiken voor de versteviging van de staatsmacht. En als socialist zou hij kunnen denken, dat het toch wel raar is, dat toen de arbeiders in de bedrijven zelf hun sovjets, hun raden hadden, en daardoor een eind maakten aan het uitknijpen van de mensen door fabrikant en grondheer en kerkmagnaat, de kerk zich heftig en met vele vrome vervloeking tegen het communisme keerde. Terwijl nu die sovjets alleen nog maar op papier bestaan en het uitknijpen nu door de staat van de bureaucraten bedreven wordt, de kerk tegen dat soort communisme geen bezwaar meer heeft en het steunt om zelf ook weer een vinger in de pap te kunnen steken.

Ik heb hem overal in de stad gezocht, de kleine profeet. Natuurlijk niet die uit de bijbel. Neen, de kleine profeet, die gij allen kent, uit talloze anecdotes, die wij elkaar toentertijd gnuivend vertelden, toen wij nog geen nadere kennismaking hadden gemaakt met de „Germaanse volksgemeenschap”. Toen bestond er nog een massa van kleine profeten. De volksmond had voor hem een verzamelaarsnaam, hij noemde ze „Moosie”.

De kleine Moosie sprak over alles, waarover kinderen anders niet spreken. Hij sprak als een kind en toch als een zeer oud mens. Hij sprak ernstig en toch waren zijn uitspraken meestal onbewuste moppen, zo ernstig en zo komisch waren ze. Ik mocht hem, den kleinen vent met de te lange broekspijpen, het oude kindergezicht, de vlugge geest en de twee linkse handen.

Lang heb ik hem gezocht, vooral in de omgeving van het Waterlooplein en de „Houtmarkt”, die eindelijk weer Jonas Daniël Meyerplein heet. En daar heb ik hem ge-

Hij zou dus kunnen denken, dat er aan die godsdienst en aan dat communisme van Stalin een vals luchtje zat en aan die verzoening ook. Maar met een beetje onnozelheid van zijn kant (en natuurlijk ook bij zijn gehoor) kan hij Stalin een wonderlijk man vinden, een hele vooruitgang vergeleken bij Lenin, die groene, gele en blauwe duivels over één kam schoor. Hij kan zodoende de heerschappij van de politieke en economische trust-directeuren in Rusland voor communisme aanzien en het afslachten van de revolutionaire voorhoede door Stalin onnozelweg vergeten; en al kenterend kan hij de vaderlandse christelijkheid van een orthodoxe ouderling en het vaderlandse Waarheids-communisme van Koejemans beide believen. Zo ziet ge, hoe de onnozelheid de mensen tot geestelijke broeders maakt.

Een van de voornaamste bestanddelen van de onnozelheid is de kunst van het vergeten. Juist daardoor is de onnozelheid zo belangrijk, als grondslag van ons politieke stelsel. B.v., tijdens de Duitse bezetting was er een Driemanschap van de Nederlandse Unie, dat hier een nieuw soort socialisme aan den man bracht. Volgens die heren heette dat in Duitsland nationaal-socialisme, in Italië fascisme, in Spanje falangisme en hier in Nederland: „Nederlandsch-socialisme”. Zij propageerden een samengaan van hun Unie met het fascistische Nationaal Front (van Arnold Meyer) en met de N.S.B. van Mussert en „een harmonische samenwerking met het Duitse nationaal-socialisme”.

Twee dezer heren houden zich tegenwoordig een beetje op de achtergrond, maar de derde, professor de uay, is op 't ogenblik niet alleen minister, maar ook een der voormannen van de Nederlandse Volks Beweging, de N.V.B. In zo'n geval kan slechts een zeer vergaande en vergeetachtige onnozelheid nog helpen. Om te beginnen moet men van die Unie, die zo warm pleitte voor Winterhulp en Arbeidsdienst, niet meer spreken. Dat Nederlands-Socialisme heet in 't vervolg Personalistisch-Socialisme, inplaats van de harmonie met de Nazi's propageert men annexatie van Duits gebied en de vroegere verzekering, dat parlementaire democratie een mislukking gebleken is; gaat in de doofpot en men is weer parlementair-democraat. En dan moet er ook nog een soort collectieve, als 't ware epidemische onnozelheid aanwezig zijn, anders gaat het toch mis. Want stel je voor, dat zo'n professor-minister in de Tweede Kamer optreedt en een van de Kamerleden zou hem, door een betreurenswaardig gebrek aan onnozelheid, gaan condoleren met het bankroet van zijn fascistische harmonie-partners in Duitsland en Italië. Of dat hij tijdens zijn rede op het oprichtingscongres van de N.V.B. vorige

week in het Concertgebouw, door de naast hem zittende mede-bestuursleden Piet Schmidt, Banning, Pieter 't Hoen en Schermerhorn, zou zijn begroet met een „Sieg Heil!” Vanwege die „harmonische samenwerking” aan de Göbbelse „Nieuwe Orde”.

Wat een schandaal! Gelukkig was er bij al die heren voldoende politieke onnozelheid aanwezig om hun mond te houden. Maar stel je eens voor dat er ook maar één niet-onnozele in die zaal geweest was!

Tussen Regge en Dinkel

De Staking in Deventer

In aansluiting op hetgeen we de vorige maal reeds meldde, kunnen we nog berichten, dat de pers unaniem haar verwondering uitspreekt over het feit, dat de 24 uren-proteststaking zo algemeen is geweest en dat ook uit de aanwezigheid van meerdere honderden vrouwen geconcludeerd kon worden, hoe groot het medeleven van de bevolking was voor dit conflict. Dit blijkt ook uit het feit, dat de arbeiders van de gasfabriek, die in verband met vitale belangen, niet aan de proteststaking hebben deelgenomen, met bijna algemene stemmen hebben besloten, die dag loon ten behoeve van de stakers af te staan.

Momenteel duurt de staking nog onverminderd voort, hoewel het voorstel van de tegen-actie al heel voorzichtig wordt ingezet. Men is het er allen roerend over eens, dat de eisen van de arbeiders feitelijk niet zo overdreven zijn, althans dat er over gepraat kan worden en men veroordeelt het ten zeerste dat de firma Noury en van de Lande tot geen onderhandeling bereid is, maar... de voedselvoorziening komt in gevaar en daarom zouden de arbeiders tonen over reëel verantwoordelijkheidsbesef te beschikken, wanneer zij tot opheffing van de staking zouden besluiten. Op deze wijze, om der wille van de gemeenschap, een staking vrijwillig opgeven betekent niet dat men zich overwonnen verklaart. Enkel dat men wil trachten het conflict, dat door de plaatselijke staking scherp naar voren is gekomen, maar tenslotte plaatselijk moeilijk kan worden beslecht, op een hoger plan tot oplossing te brengen. Een duidelijke formulering van dit ideale motief, desnoods met het voorbehoud van eventuele proteststakingen binnen het bedrijf, zou wellicht ook voor haar van betekenis kunnen blijken.

Ja, werkelijk, het staat er zo. Als dus de heer v. d. Lande zo onverstandig is om niet met de arbeiders te willen onderhandelen en diens gevolgde voedselvoorziening in de war dreigt te lopen, moeten de arbeiders zo verstandig zijn om hun stakingsrecht op te geven door weer aan het werk te gaan. Nooit

weer zo onbezonnen zijn om hun mede-arbeiders uit de andere bedrijven op te wekken tot proteststaking, doch hun actie onder ons houden, door desnoods van tijd tot tijd een klein proteststakingetje binnen het bedrijf te houden. Het liedje wordt dus op een enigszins andere wijs gezongen dan bij de Rotterdamse staking, de inhoud en de betekenis er van is hetzelfde. Het is trouwens nog maar het voorspel, zoals we reeds schreven, de voedselvoorziening dreigt nog maar in gevaar te komen. Voorlopig is er nog voldoende; als het conflict langer duurt wordt dat wel anders en dan zal ook de wijs van het lied wel anders worden.

Er is trouwens meer. „De Algemene Koerier” van 20 September schrijft, dat een der oorzaken is een principieel geschil, n.l. „erkenning van de E.V.C.”. Noury en van de Lande, zitting hebbende in de Stichting van de Arbeid, acht zich gebonden zijn verplichtingen aan de regelen te houden en derhalve in geen geval overleg te plegen met de E.V.C.

Ook hier weer een overeenkomst met de strijd in Rotterdam. Men weigert de eigen gekozen strijtleiding der arbeiders te erkennen en wenst alleen met de bestuurders der „erkende” vakorganisaties te onderhandelen, ook al is zonneklaar gebleken, dat deze bestuurders geen leden achter zich hebben. Zodat ook dit conflict meer dan een plaatselijke betekenis heeft. Dit soort conflicten zal zich, naar onze overtuiging, in steeds groter aantal voordoen en alleen door taai en eensgezind volgehouden verzet zal de arbeidersklasse er tenslotte toch in slagen den werkgevers tot erkenning van de eigen gekozen strijtleiding te dwingen.

Vermelden we tenslotte nog, dat de redactie van „Het Vrije Volk” eindelijk tot de ontdekking is gekomen dat er in het Oosten van het land nog zo iets als een staking bestaat. In het nummer van Zaterdag 22 September wordt een tiental regels over één kolom benut om haar lezers te berichten, dat de arbeiders van Noury en van de Lande te Deventer sinds enige tijd in staking zijn gegaan. That's all.

„U moet goed verdiend hebben onder de Duitse bezetting. Sedert wanneer speculeert u aan de beurs?” Ik verzekerde hem, dat ik maar eenmaal van mijn leven in de beurs geweest ben, namelijk om mijn tweede distributiestamkaart op mijn vals persoonsbewijs daar af te halen, en dat ik in het concentratiekamp zat, toen de anderen geld en andere waardedingen van de Joden in „bewaring” genomen hadden. „Nu begrijp ik u al beter”, zei Moosie. „U wilt daarom waarschijnlijk geld en andere waardedingen van de Indiërs in „bewaring” nemen.” „Maar Indië behoort toch tenslotte aan Nederland”, viel ik wat ongeduldig hem in de rede. Met een zeker bij het „organiseren” geleerde, handige greep trok Moosie mijn laatste stuiver uit mijn vestzakje en riep triompherend: „En die hoort van mij!” „Maar dat is toch diefstal, Moosie, dat is toch diefstal!” „Nee, dat is organiseren. U bent al een halve Indiër. Die vinden ook, dat het land en de olie en de rijst en de rubber en de tabak en dat alles van hen hoort. Waarom hebt u overigens de stuiver gehamsterd?”

Brief van 'n Vrouw

„... En nu zitten we midden in de „geldzuivering”. We hebben allemaal f 10.— in deze week te verteren, dat is voor ons gezin f 60.—. Ik wist werkelijk niet, hoe ik aan die zestig gulden oud geld moest komen om in te wisselen, want je weet, dat mijn man f 35.— per week verdient en nu heeft hij van zijn baas maar f 25.— erbij geleend. Zo begon ik mijn week met zestig gulden en een schuld van f 25.—.

Het is nu Maandag en ik ben Donderdag aan mijn geld begonnen en het zal je vreemd in de oren klinken, maar ik heb nog in mijn portemonnaie vier rijksdaalders en voor ruim vier gulden aan kleingeld. Hoe dat komt? Vrijdag kwamen de nieuwe bonnen uit (voor 14 dagen). Nu is het hier zo, dat je het beste al je boodschappen tegelijk haalt, anders is het een of ander niet meer voorradig, en dan kun je van de ene winkel naar de andere lopen. Dan loop je wel met je bonnen in je zak, maar die kun je niet eten. Zo is het ook met vis en haring. Ik heb de haringbonnen nog van weken terug, maar Zaterdag kon ik zwarte bokkingen kopen (ondanks de geldzuivering) voor 60 cts. per stuk. Zoiets doe je dan maar gauw, want we zijn zo flauw als wat. Enfin, ik denk dus, dat ik deze week niet alleen begonnen ben met schuld, maar er ook mee eindigen zal. En toch had ik meer dan anders! Er was ook fruit op de bonnen, en je bent zo blij, als je eens groenten en wat fruit voor de kinderen krijgen kan, dat je dankbaar bent, als je het kopen kunt. En dat kost een hoop geld!

En dan dat schijnheilig gekanker op de zwarte markt. We moeten allemaal op de zwarte markt terecht! Eenmaal in de zoveel weken krijgen we ieder 1 klein doosje lucifers. Dat wil zeggen, alleen de volwassenen krijgen het toegewezen, onder de 21 jaar niets. Lucifers moet iedereen er dus zwart bijkopen. Een doosje lucifers kost 1 gulden. Mijn man en de jongens krijgen 1 doosje samen, blijft dus voor het gezin 1 doosje over. Dat is zo op. Zo gaat het ook met zout. De toewijzing is nu iets hoger geworden, maar je moet toch nog op de zwarte markt terecht, wil je op het laatst van de termijn geen aardappelen moeten eten zonder zout. Je begrijpt dus, dat het leven hier duur is. (Wat voor lucifers en zout geldt, geldt ook voor azijn en meer kleine, onmisbare dingen in de huishouding). De prijzen zijn echter niet klein.

Ook tabak. Mijn man krijgt om de veertien dagen 2 pakjes „Rhodesia”. Hij zegt, dat zo'n sigaret even gauw op is als een „consi” uit de oorlogstijd. Hij moet dus niet alleen lucifers, maar ook een half onseje van die stinkende Belgische shag hebben, alleen te koop op de zwarte markt. Ik vind, dat als een man de hele dag werkt, hij toch zeker het recht heeft op een sigaret, al is het een „zwarte”, met „zwarte” vloeitjes.

Nu kun je je indenken, dat ik soms 's nachts lig te piekeren waar dat met ons heen moet. Mijn kleine jongen heeft geen schoentjes meer om naar school te gaan. Hij draagt een paar oude gummi kaplaarsen, die hem te klein zijn. Hij kan er dus geen kousen in aan hebben en zijn tenen steken erdoor. Als het regent, komt hij met koude moddervoetjes thuis, en het is nu al October. Hoe moet dat over een paar weken? En met het ondergoed en de thee- en handdoeken is het net zo gesteld. Er is geen draad meer van heel.

Te koop is er niets, maar als er iets te koop was, hoe zouden wij het dan kunnen kopen? De minister rekent voor ons uit, dat we f 10.— per persoon en per week nodig hebben, enkel voor het distributiekamp. Hij heeft dus niet erme gerekend, dat we van dat geld deze week iets voor de linnenkast, of schoenen en kousen voor de kinderen, of een paar kopjes op ons theeblad zouden moeten kopen. Zonder blikken of blozen, wijst hij ons f 60.— toe. Alleen voor levensmiddelen. Maar mijn man verdient f 35.— per week. Hoe moet hij dan van dat geld met zijn gezin leven? Waar moet hij iets van kopen? De kinderen hebben geen winterjassen meer, geen handschoenen, geen kousen. En moeten we in huis niet eens iets nieuws hebben voor alles, wat versleten is?

(Vervolg op pag. 7, 3e kolom)

DE KLEIROFEET

vonden. Hij stond daar en beschouwde lachend een der bijna geheel gesloopte huizen. Ik herkende hem aan de iets te lange broekspijpen en aan het gevangenennummer, dat men hem in Auschwitz op de beneden-arm tatoeerde. „Maar, Moosie”, begon ik ons gesprek, „hoe kun je nu om dat vernielde huis lachen?” „Ik denk aan de wandluizen”, zei Moosie, en toen wist ik, dat het het echte Moosie was, dat voor me stond.

Moosie is niet veel veranderd. Hongerig zag hij er altijd uit. En toen ik hem vroeg, hoe het met zijn familie ging en waar ze waren, antwoordde hij, precies als vroeger, met een wedervraag: „Hoe zal het ze gaan en waar zouden ze zijn?” Meer was niet nodig. Ik weet nu al meer over Auschwitz, dan de kranten verzwijgen.

Wij redeneerden dan zo over het een en ander, tot ik de stoute schoenen aantrok. „Zeg

Mij nou es, Moosie”, begon ik voorzichtig, „wat denk jij zo over Indië?” Moosie keek me een beetje verbluft aan, niet erg verbluft, want hij heeft zoveel stommeit meegemaakt, dat hem eigenlijk niets meer verbaast. „Is het ménens, wat u mij daar vraagt? Hebt u geen andere zorg?” En toen ik hem verzekerde, dat ik in alle ernst eindelijk de mening van een verstandig mens over Indië wilde horen, zuchtte hij een zacht „mesjog-ge” voor zich heen, keek me verwittend aan en begon:

„In Indië wonen de Indiërs”. Dat was alles, geen woord meer. „Ja”, antwoordde ik, „dat weet ik natuurlijk. Maar Indonesië is toch een wezenlijk bestanddeel van ons Rijk. Wat hebben wij niet allemaal aan geld en arbeid en die zaak gestoken, en al die heerlijke dingen, die wij daar vandaan gehaald hebben!” Moosie keek me doordringend aan en zei:

NATIONALISEREN EN SOCIALISEREN!

Nu in verschillende landen grote industrieën en banken uit particulier bezit in staatsbezit worden overgebracht, genationaliseerd worden, moeten we ons eens bezinnen omtrent wat hier eigenlijk gebeurt. Dat is vooral ook nodig, omdat deze verandering in bezitsvorm nu eens nationalisatie en dan weer socialisatie of vermaatschappelijking wordt genoemd. Is nationalisatie en socialisatie feitelijk hetzelfde? Soms lijkt het wel zo, omdat beide woorden door elkaar voor hetzelfde worden gebruikt. Maar wie nauwkeuriger toeziet en de geschiedenis van deze beide termen nagaat, ziet, dat ze hemelsbreed verschillen, ja zelfs elkaars tegenpolen vormen.

Volgens de marxistische maatschappijopvatting is het kapitalisme niet voor de eeuwigheid gebouwd, maar is het een historisch verschijnsel. Dat wil zeggen, dat het mettertijd gedoemd is te verdwijnen, om voor een andere productiewijze plaats te maken. Voor welke? De marxistische maatschappijopvatting zegt: Voor de communistische. En volgens deze leer groeit de nieuwe maatschappij in de schoot der oude.

Om te zien, wat socialisatie of vermaatschappelijking eigenlijk is, moeten we op oude toestanden teruggrijpen. We moeten de gedachten richten op de tijd, waarin de machinale productie nog niet bestond, er dus nog geen eigenlijk proletariaat was, maar het boerenbedrijf en het kleine handwerk overheersten. De boer was toen nog zowat helemaal zelfvoorzorger; hij verbruikte, wat hij zelf produceerde; was goeddeels zijn eigen bakker, eigen metselaar, eigen kleermaker. Hij werkte toen slechts voor een gering deel voor de markt, zodat hij weinig geld nodig had en een tamelijk „onafhankelijk” bestaan voerde. De handwerkers in de steden werkten wel is waar voor een markt, maar deze markt was zeer beperkt, doordat de vervoermiddelen nog zeer gebrekkig waren. De arbeidsproducten gingen nog niet over de hele wereld, afgezien natuurlijk van enkele producten, die echter ten opzichte van de totale productie in het niet verzonken. Overwegend was de „private” arbeid voor eigen of voor beperkt plaatselijk gebruik. Dit werd echter grondig anders, toen de machinale productie op de grondslag van de

loonarbeid zich over de aarde uitbreidde. Honderdduizenden kwamen als loonarbeiders in de fabrieken, kantoren en werkplaatsen, waarbij ze niet voor zichzelf werkten, maar voor anderen, voor de maatschappij. En dit gold eveneens voor de boeren, die zich bij hun productie specialiseerden op enkele producten, zij het vee of graan of groenten, zodat ook zij niet meer in hoofdzaak voor eigen gebruik werkten, maar voor de maatschappij.

Dit proces van het werken voor de markt, voor de maatschappij, waarbij ieder voortbrengt, wat hijzelf niet verbruikt en dus altijd producten van anderen verbruikt, is het vermaatschappelijken van de arbeid of het socialiseren van de arbeid.

Marx heeft ons laten zien, hoe het private kapitalisme juist door het maatschappelijke karakter van de arbeid de mensheid van de ene crisis in de andere doet storten door economische ontwrichtingen en oorlogen. Door het private karakter van de productie werkt het maatschappelijk productieapparaat als een organisme, waarbij het ene deel het andere kapot breekt of verslindt. Daardoor moet op den duur de bezitsvorm in overeenstemming gebracht worden met het karakter van het arbeidsproces. **Maatschappelijke arbeid eist ook maatschappelijk beheer van de productiemiddelen.** De opheffing van het privaatsbezit is daartoe de voorwaarde.

Over de vorm van dit maatschappelijk beheer ontstaat nu de verwisseling van nationalisatie en socialisatie. Uit de marxistische opvatting over de socialisatie van de arbeid volgt direct, dat de producenten nu ook het maatschappelijk arbeidsproces moeten beheren. Het is, wat de associatie van vrije en gelijke producenten wordt genoemd. Maar de sociaal-democratie en de met Rusland verbonden communistische partijen zien dat anders. Zij menen, dat het maatschappelijk beheer tot stand gebracht is, wanneer de staat de leiding van de productie en distributie neemt, ook al hebben de producenten daarbij over de gang van de maatschappelijke arbeid niets te zeggen. In de nationalisatie zien ze daarom een stuk socialisme. En zodra een tak van bedrijf reeds door het kapitaal in

weinige handen van kapitalisten is georganiseerd, menen ze, dat deze tak rijp is voor „socialisatie”.

Het is wel interessant eens te lezen, wat F. Oppenheimer daarover zegt in het verzamelboek van H. Beck over „Wege und Ziele der Sozialisierung” op blz. 16/17:

„Men verbeeldt zich, de marxistische vermaatschappelijking stap voor stap te benaderen, door het aan de staat of aan de gemeente brengen van afzonderlijke bedrijven voor vermaatschappelijking uit te geven. Vandaar de anders geheimzinnige, onbegrijpelijke zinswending van de „rijpe” bedrijven.... Vanuit het standpunt van Marx is dit... grove onbeschaamdheid. Voor hem kan de socialistische samenleving slechts als een geheel „rijp” zijn. Afzonderlijke bedrijven of bedrijfstakken kunnen in zijn gedachtegang niet zo min rijp zijn en „vermaatschappelijkt” worden, als de afzonderlijke organen van een embryo in de vierde maand van de zwangerschap rijp kunnen zijn en afzonderlijk tot een zelfstandig bestaan ontbonden kunnen worden.”

Dat dit inderdaad ook het standpunt van de sociaal-democratie in haar beginperiode was, moge blijken uit de discussies, die toen op de partijcongressen werden gevoerd. H. Cunow bespreekt die kwestie in zijn grote werk: „Die marxische Geschichts-, Gesellschafts- und Staatstheorie”, I — blz. 340. Reeds tusschen 1880 en 1890 werd er een discussie gevoerd, om de spoorwegen, de kolennijnen en andere grote industrieën aan de staat te brengen. De bekende Wilhelm Liebknecht, de vader van Karl Liebknecht, trok daar fel tegen van leer en zei:

„Hoe meer de burgerlijke maatschappij inzien, dat ze zich op den duur niet tegen de stormloop van de socialistische ideeën verdedigen kan, des te dichter zijn we bij het tijdstip, dat het staatsocialisme in volle ernst geproclameerd zal worden en de laatste strijd, die de sociaal-democratie te strijden heeft, zal uitgevochten worden onder het parool: „Hier sociaal-democratie — daar staatsocialisme”.

Dienovereenkomstig verklaarde het congres zich tegen nationalisatie van bedrijven, want sociaal-democratie en staatsocialisme werden „onverzoenlijke tegenstellingen” genoemd. Omstreeks 1900 werd dit standpunt echter opgegeven en het aan de gemeente of aan de staat brengen van bedrijven werd als een steeds verder opschuiven naar het socialisme voorgesteld.

Het is anders gelopen dan Wilhelm Liebknecht destijds dacht. De tegenwoordig zo duidelijke staatsocialistische strekkingen in de burgerlijke maatschappij vinden niet hun oorsprong in de wens van de burgerij om de

kanonnen dan boter.” „En nu?” vroeg voedselvoorziening uitdagend. „Geef de jongens van de marine goede schepen,” merkte redacteur „Wat ons opviel” nuchter op. De chauffeur schakelde in en weg was het rode wagentje.

Op de hoek van het plein moesten we wachten. Een juffrouw met een bus van de H.A.R.K. stak haar hoofd door het portier. „Amsterdam helpt Arnhem,” zei ze. Plof, deed het motortje en begon op zijn grondvesten te trillen.

„Gedeelde honger is twee maal honger,” zei econoom. De kleine hoofdredacteur schrok wakker en wuifde, met de zuivelexport nog in handen, het hoofd van de juffrouw weer naar buiten en zei verstoofd: „We zijn principieel tegen Winterhulp”. De angstwekkende stilte, veroorzaakt door deze ontaetische woorden in de bevrore aetheruimte van de cabine, werd plotsklaps verstoord door het gierend geluid waarmee de motor het wagentje wegtrok. Terwijl de achtergebleven H.A.R.K.-juffrouw haar hoofd betastte en van schrik aan de eerstvolgende voorbijganger om bloemetjes voor Zweden vroeg. Economie zei verontwaardigd: „Hoe kan je zoiets nou zeggen” en stak geagiteerd zijn vinger omhoog en zijn met

stormloop van socialistische ideeën op te vangen, omdat deze ideeën reeds ondergegaan zijn, voorzover die in de sociaal-democratie en in de met Rusland verbonden Communistische Partijen hun organisatorische uitdrukking hadden gevonden. De staats-socialistische strekking in de burgerlijke maatschappij worden veel meer gevoet uit de economische en politieke ontreding. Grote kapitalen zijn vernietigd en andere grote kapitalen worden met ondergang bedreigd. Voor de bezittende klasse gaat het nu om een nieuwe winstbasis van de bedreigde kapitalen en de opbouw van nieuwe. Daartoe moet de hele bevolking als één georganiseerd geheel meewerken, daartoe moet de hele bevolking onder controle van de staat komen. En verschillende takken van bedrijf, die van grondleggende betekenis zijn voor de opbouw van de kapitalen in het algemeen, kunnen daarbij aan de staat worden gebracht, genationaliseerd.

De oude arbeidersbeweging ging als socialistische beweging onder, doordat zij in de praktische strijd voor de massa's niet kon voeren. Op het terrein van de sociale politiek vooral door het parlementarisme. De politieke strijd was niet zo zeer de strijd der massa's, dan wel die der leiders. De bevrijding van de arbeidersklasse zou het werk der leiders zijn. Zodoende wendde men zich steeds meer van de zin der socialisatie, die alle activiteit van beheer van maatschappelijk leven in handen van de massa's legt, af en verklaarde, dat nationalisatie hetzelfde is. Want bij de nationalisatie spelen niet de massa's, maar de leiders in economie en politiek een rol.

Nationalisatie en socialisatie zijn elkaars tegenpolen. Nationalisatie is het beheer over de maatschappelijke arbeid in handen van de weinigen der staatsburocratie; het beheer OVER de maatschappelijke arbeid, dat is OVER de arbeiders. Socialisatie is het beheer van de maatschappelijke arbeid door de producenten zelf, die daarvoor nieuwe organen scheppen op de grondslag van hun bedrijven. De brede massa's ontdekken deze vorm in hun dagelijkse strijd om hun bestaan, dat is TEGEN de staatsburocratie. Hierbij gaat het allereerst om het maatschappelijk beheer van de eigen strijd, die ten slotte uitmondt in het maatschappelijk beheer over de maatschappij.

Abonneert U op ons blad

withbrood opgevulde buikje arrogant vooruit. „Ik geloof n.l., en dat schreef ik al eerder...”, „In wonderen,” zei reporterbaby adrem. „Dus zowel in Volksdienst als Volksherstel,” doceerde economie onverstoortbaar. „t Is maar een kwestie van benaming.”

Onder het spreken was hij opgestaan en zijn lessen kregen een ontijdig einde, doordat hij met zijn hoofd tegen de voorruit opvloog. Het wagentje stond weer stil. We stonden voor het A.T.V.A. en konden niet verder. De rijweg was versperd door een lange rij mensen. „Teleurgestelde gezichten en heftige discussie,” constateerde „Wat ons opviel”. „Vooruit, baby, ga kijken wat er te doen is.” Babyreporter wrong zich door het portier en liep met een gewichtig gezicht en al informerend met een uitgekauwd stukje potlood in de mond langs de heftig krakelende menigte. Na een kwartier kwam hij volkomen afgetoed binnen. Gretig vroegen we: „Wat is er?” „Demonstrerende E.V.B.-ers?” „Wat heeft de P.O.D. nou weer gedaan?” „Schamperde medewerker binnenland. Zodra het opsporingsambtenaren betrof, was binnenland niet meer objectief. Het was met hem begonnen in de hongerperiode, toen de C.C.D.-ambtenaren hetzelfde grapje uitbaalden als de Grüne en landwacht. Het

Van onze lezers

OVER DE SEXUELE VRIJMOEDIGHEID.

Mijne Heren,

Hoewel ik principieel katholiek ben, volg ik met veel belangstelling hetgeen er leeft in uw kring, omdat ik bij U veel idealisme meen te bespeuren en omdat ik aanneem, dat een evangelisch Christendom niet eens zo heel ver van het Communisme afstaat. Uw artikel „De seksuele vrijmoedigheid” heeft gezorgd voor een zeer koude douche. De inhoud ervan vind ik ergerlijk, ja walgelijk. Uw „oplossing” van het seksuele vraagstuk is er een, die zou voeren tot een dierlijke ongebondenheid. De middelen, die U aan geeft, strijden niet alleen met Gods openbaring, maar zijn een inbreuk op heilige natuurwetten. Ik zou U willen aanraden eens na te lezen, wat Paus Pius XI in zijn encycliek over het huwelijk, „Caste connubi”, over deze kwestie zegt.

Hij behandelt daar de zaken niet alleen van katholiek standpunt uit, maar wijst ook op hetgeen ieder gezond verstand over het wezen van de natuurwetten kan achterhalen.

„De jeugd heeft zich het recht op buitenechtelijk verkeer veroverd. En we hebben deze verovering eenvoudig bij de nieuwe geestelijke inventaris van de mensen in te boeken”, zegt U. Wat een opvatting! De Duitse jeugd heeft het recht op sadistische menenskwellen veroverd, wilt U dit ook inboeken bij de nieuwe inventaris? En als we straks nog verder afzakken, en de jeugd veroverd zich het recht om te roven en te moorden, moeten wij er dan ook in berusten? Neen immers! Er bestaan onaantastbare wetten (de tien geboden), waarop nimmer in geen tijdsgewricht, iets is af te dingen, op straffe van chaos en ondergang. Als naar Uw opvatting, dit de nieuwe cultuur is, die wij gaan bouwen, dan is slechts te hopen, dat de nieuw-verworven rechten op vernietiging middels atoombommen, heel de verworven beschaving van in puin gooien. Trouwens, is het niet heel veelzeggend, dat Rusland, dat veel heeft geëxperimenteerd in de door U bedoelde richting, van die opvattingen is teruggekeerd?

De oplossing van de door U bedoelde problemen is m.i. tweeledig:

- 1e. Er dienen dusdanige economische en sociale verhoudingen te komen, dat jonge mensen, die de huwbare leeftijd hebben, ook kunnen trouwen.
 - 2e. Zolang de huwelijksdag nog niet is gekomen, lere men zelfbeheersing. Een jeugd met idealen kan die zelfbeheersing opbrengen! Er zijn er tallozen, gelukkig, om dit te bewijzen.
- Deze oplossing zal voor egoïsten hard zijn misschien, maar deszullen zijn ook niet geroepen om voor een betere samenleving te strijden.
- Zelf behoort ik tot de jongeren en ik weet zeker, dat ik schrijf namens duizenden, die tegen de huidige losbandigheid in, hun frisse idealen willen hooghouden.

J. B.

Verder ontvingen we o.a. een schrijven van onze lezer H. de H., die zich „vrij katholiek” noemt. Hem gaat vooral de sociale hygiëne ter harte, in het bijzonder de seksuele hygiëne. Zijn inzichten in deze kwestie heeft hij programmatisch ontwikkeld in „Jeugdland”, No. 4, onder de titel: „De Volksgezondheid nu en in de toekomst”. Het program is te lang om af te drukken. En vooral, omdat het een uitvoerige beschouwing noodzakelijk zou maken, waarvoor we nu geen ruimte hebben. Maar we willen er wel enkele punten uitlichten, om te doen

kostte tien kilo aardappelen, wat groente en een heleboel chagrin, waar wij regelmatig van mee moesten genieten.

„Er gaan geruchten dat ze een hoge regezuiver hebben,” meldde baby. „Waarom?” vroegen wij in koor. „Collaboratie!”, zei baby somber. „Wilde langs slinkse, ondemocratische weg een bewijs van politieke betrouwbaarheid bekomen. Arbeiders eisen vrijlating. Kuunen zonder hem niet aan opbouw beginnen. Regeringsvoorlichtingdienst bereidt paleisrevolutie voor. Volgens geruchten althans...!” „Zonder Engelse sigaretten valt er niets te bereiken,” zei de hoofdredacteur slaperig en dommelde weer in. Voor hem was de zaak af en voor het autotje ook.

Enkele minuten later hadden we ons doel bereikt en stonden voor de Nederlandse Bank. Redacteur Economie en „Wat ons opviel” stapten uit en vroegen aan den portier Rijksgeenoot-directeur van de Nederlandse Bank te spreken.

„Kan ik op een papiertje schrijven waarvoor?” vroeg de portier van „goud op snee”. „Zet maar Spartacus.” Vijf minuten later stonden zij in het privé-kantoor van den man met de bekende handtekening.

zien, welke gedachtegangen ook in kringen van Vrij Katholieken leven. Het program spreekt van verplichte medische keuring in het algemeen en voor het huwelijk in het bijzonder. Er moet voor gezorgd worden, „dat er wijziging komt in de echtscheidingsmogelijkheden, zodat deze procedure gemakkelijker kan plaatsvinden, terwijl het proces tevens niet te grote financiële offers voor beide partijen mag kosten”. En tevens is onze lezer van mening, „dat op alle scholen en in alle jeugdorganisaties goede seksuele voorlichting gegeven dient te worden”. We kunnen de lezing van het stuk in zijn geheel zeker aanbevelen, omdat het veel aanknopingspunten tot overdenking biedt.

...

Het „Provinciaal Noordbrabants Dagblad” van 22 September komt in een hoofdartikel tegen onze beschouwingen in verband met de seksuele vrijmoedigheid in het geweer. Het schrijft o.a.:

„Voor de „Spartacus”-leden moge de moraal niet meer betekenen dan een samenspel van door mensen overeengekomen conventies, die door die mensen dus ook naar believen veranderd kunnen worden; maar voor ons, christenen of protestanten, is het heel wat meer; is het een door God reeds in het Oude Verbond gestelde wet, die door Christus in het Nieuwe Verbond bekrachtigd is en waaraan dus geen mens te tornen heeft”.

...

Ononderschrift Redactie.

We vinden het niet doenlijk, in een kort onderschrift het vraagstuk van de eeuwigheid der moraal (daar gaat het hierboven vooral om) te behandelen. We zullen daarover in het volgende nummer een artikel brengen en onze zienswijze daarover uiteenzetten.

Brief van een Vrouw

(Vervolg van pagina 5)

Ik ben haast bang voor de tijd, dat wij die kledingstukken wel kunnen kopen. We hebben er immers geen geld voor! Moet dat nu zo maar doorgaan? Kunnen wij hier niets tegen doen? Mijn man doet behoorlijk zwaar werk, maar zijn enige broek is één lap en stop.

Nu zul je zeggen: „Ja, maar je hebt nu ook boodschappen voor 14 dagen in huis”. En daar heb je gelijk in, behalve natuurlijk het brood, de groenten en aardappelen en behalve de huur, die is nog niet betaald. En nu is het ook pas Maandag. En als ik nu deze week voor mijn bonnen toch eens wat vis op de kop kan tikken (mijn man zag vandaag tong op de bon voor twee gulden per POND), die moet toch ook betaald? Nee, ik kom dik te kort.

Ik heb je dit allemaal maar eens geschreven, omdat je wel eens met iemand over je zorgen praten wilt. En omdat je zonder iets zit en het tegen de winter loopt. Bij mijn man in het bedrijf praten ze over staken. Vroeger was ik bang van het woord alleen, maar nu begrijp ik, dat, als we er niet tegen vechten, ze ons netjes laten verpauperen, ondanks hun mooie praatjes. Schrijf me eens, hoe het bij jullie is. Ik heb gelezen, dat er in jullie buurt ook stakingen dreigen. Daar zal ook wel reden voor bestaan...

„Waar kan ik U mee van dienst zijn?”

„We kwamen de boeken controleren,” deed de economie mede. Handtekening's wenkbrauwen schoten onder zijn eerste cordon haarwortels, hij herstelde zich met een elastische oorbeweging en ging over tot terreinverkenning: „Is U van de Pod?” „Neen,” zei „Wat ons opviel”, „maar we hebben gelezen, dat het bankgeheim is opgeheven en wilden nu weten, wat voor transitoverkeer er van 1933 tot 1940 met den man met de snor heeft plaats gehad.”

Tot zover kan het verslag maar gaan, daar reporterbaby stiekum achter de deur had staan meeluisteren. Sinds de laatste dagen mist Spartacus „economie” en „Wat ons opviel” in de redactie. Ze hebben een grote leegte achtergelaten. Vanmorgen ontvingen we het eerste smokkelbriefje van de Levantkade. Er stond op:

„Geloof niet meer in kranten, democratie en zuivering. Houdt baby vast, niet meer S.S. of gezuiverde instellingen interviewen. Houdt gen. Patton en ministerraad in de gaten wegens staking Draka. Houdt baby vast, gevaarlijk interviewen. Zonder sigaretten niets te bereiken. Economie.

P.S. Geloof niet meer in zuivering. Houdt baby vast!”

CULTUREEL VERVAL

Eén van de belangrijkste maatschappelijke verschijnselen van de tegenwoordige tijd en van de toekomst is de overal voortschrijdende organisatie. Het is de samenbundeling van krachten, om ze als één geheel te laten werken. In het bedrijfsleven is dat de groei van klein- tot grootbedrijf; tot trust, tot concern, dus tot monopolie. Geweldige knooppunten van productie zijn hier georganiseerd. De beheerders van deze productiecentra beschikken over een enorme macht. Voor een goed deel bepalen ze de gang van het politieke leven, brengen ministeries aan de macht of laten ze verdwijnen, ze beheersen de grote pers en de verdere organen van de „openbare mening“.

De staat is een ander organisatiecentrum. In de loop van de jaren werd het staatsgezag voortdurend sterker en uitgebreider. De staat gaat het persoonlijke leven geheel binnen vastgestelde banen leiden, reglementeert en registreert ons naar alle richtingen, zodat we bij alles wat we doen op de paragrafen van de wet stuiten. De staat gaat ons leven van de wieg tot het graf beheersen.

Wat betekent dit alles voor ieder mens afzonderlijk? Dat hij tegenover het maatschappelijk leven machteloos staat. Ieder op zichzelf voelt zich onbeduidend, machteloos. Hij kan zelf niet handelen, want er wordt voor hem gehandeld. Er wordt besloten bij ons, zonder ons en over ons. Het hele gebeuren gaat over ons heen als een onafwendbaar iets. Daarom kan de arbeider ook geen verantwoordelijkheid voelen tegenover deze maatschappij. Hij is niet verantwoordelijk voor de gang van zaken. Hij heeft niet te willen. Ieder eigen willen stuit af op een muur van organisatie, die overal om hem heen is opgebouwd.

Bovendien is de maatschappij voor hem ondoorzichtig, onbegrijpelijk. Plotseling optredende crises en oorlogen teisteren de wereld, waarvan de oorzaken wel dikwijls vaag gevoeld, maar zelden bewust doordacht worden. In ieder geval schijnen ze buiten de directe wil van de mensen om te ontstaan. Daardoor voelt hij zich bij alle beoordelingen van maatschappelijke verschijnselen onzeker. Hij voelt zich op glad ijs, zodat van een zelfbewust, doordacht oordeel geen sprake kan zijn. Wel weet hij, dat de boel lang niet zo gaat, als hij wel zou wensen, maar er ontstaan geen vaste opvattingen over het nut of het nadeel van vele maatschappelijke instellingen. DE ZEKERHEID VAN WAT GOED EN VERKEERD IS, ONTBREEKT DAAROM OOK. Zodoende ontstaan ook geen feitelijke idealen, een bron van kracht, waaruit hij zou kunnen leven. Er is nog niets, wat hij eigenlijk wil en waarvoor hij zou kunnen strijden. Als geheel ontstaat zo het beeld van „de grote massa“, voor wie het hetzelfde is, of ze door de kat of door de kater gebeten wordt. De uitdrukking „de grote massa“ wijst al op de gelijkvormigheid, die we terugvinden in de woorden „massaproduct“ en „massafabricage“, waarbij het ene stuk precies op het andere lijkt.

Deze „grote massa“ is niet behept met een aangeboren menselijke onbekwaamheid of aangeboren minderwaardigheid, maar ze is een maatschappelijk product. De bron is voor een deel de muur van „organisatie“, die tegenover ons staat. Wij organiseren niet zelf, maar we worden georganiseerd. Organisatie betekent hier, dat anderen besluiten en wij alleen hebben op te volgen, of te doen, wat anderen voor ons uitdachten. De bron is voor een ander deel de onbegrijpelijkheid van de maatschappij, die de zekerheid van oordelen verzwakt en tegenwoordig

de vaste waarde-oordelen, de vaste opvattingen van goed en kwaad, aan het wankelen brengt. Uit dit alles komt het tekort aan echt gemeenschapsgevoel. Er komt uit voort het gevoel van machteloosheid en eigen onbeduidendheid in het grote geheel, het ontbreken van een fier persoonlijkheidsgevoel, het weten persoonlijk iets te betekenen in het grote, maatschappelijke proces.

Dat wil natuurlijk niet zeggen, dat de „grote massa“ uit een stelletje nullen is opgebouwd, uit zwakkelingen. Want al deze onzekerheid en dit gevoel van kleinheid geldt alleen tegenover het grote maatschappelijke gebeuren. In het dagelijks leven, in de omgang van mens tot mens, is het tekort aan persoonlijkheidsgevoel en aan verantwoordelijkheid niet in die mate aanwezig. In de „grote massa“ vinden we fijnvoelende naturen, die een hulp en steun voor hun omgeving zijn.

Daarom doet zich het gevoel van onbeduidendheid hier dan ook niet gelden. Maar de kring, waarbinnen deze verantwoordelijkheid en dit gemeenschapsgevoel gelden, is te eng begrensd en heeft zich nog niet tot de hele maatschappij verbreed, doordat zich nog geen nieuwe vaste waarde-oordelen hebben gevestigd over het nut of het onnut van de huidige maatschappelijke instellingen. Hun willen, handelen en denken moeten ze zodoende wel richten op het oude, op waarheden uit vervlogen tijden, of ze dobberen als schepen zonder roer rond.

De „grote massa“ kan de blik nog niet vooruit richten. Daardoor brengt ze het als levenshouding niet veel verder dan zinnelijke jazz-muziek, smakeloze liefdesfilms, voetbal en bokswedstrijden, wielrennen en dergelijke sensaties, die geen geestelijke inspanning vereisen.

Als we zien, hoe de „grote massa“ ontstaat, dan springt duidelijk naar voren, dat het

Wij ontvingen de volgende mededeling:

Maandag 17 September, de dag, waarop 75 jaar geleden de doodstraf in Nederland werd afgeschaft, is opgericht een landelijk comité van actie tegen de doodstraf, bestaande uit personen van verschillende godsdienstige en politieke richtingen. Wie met dit streven instemt en wil meedoen, zende met korte motiverend bericht aan het secretariaat p.a. Ned. Herv. Pastorie te Noordbroek (Groningen).

Het voorlopig comité bestaat uit: Dr. P. J. Meertens, voorzitter. Ds. J. A. v. d. Meiden, secretaris. Ds. C. W. Coolsma. Henriëtte Roland Holst. Tom Rot.

Vergaderingen

Spartacus-lezers van Amsterdam-Centrum, Maandag 8 October, 7.30 uur, in gebouw „De Arend“, Breeuwerstraat, hoek Planciusstraat. Discussie-avond. Tevens oprichting van een V.S.V.-afdeling.

Amsterdam-O. V.S.V.-vergadering in Gebouw Westeinde 3. Op Maandag 8 October a.s. Aanvang 7.30 uur. Onderwerp: De internationale toestand.

kapitalisme een werkelijke ontwikkeling van het mensdom in de weg staat. De strijd tegen het kapitalisme gaat er niet alleen om, dat we te lang moeten werken, te weinig verdienen, dat een betrekkelijk kleine klasse van parasieten zich van de maatschappelijke rijkdommen meester maakt, dat de grondslag van ons bestaan te onzeker wordt. De strijd tegen het kapitalisme gaat in de voorname plaats daar om, dat het de belangrijkste van alle productiekrachten, de menselijke geest, niet wil en ook niet kan gebruiken. De productiviteit zou enorm stijgen, als de mogelijkheid gegeven was, dat wij als arbeiders ons met de gang van zaken konden bemoeien, omdat pas daarmee de grondslag wordt gelegd voor werkelijke activiteit en voor de groei van verantwoordelijkheid en daarmee de groei van de bewustheid en de persoonlijkheid.

De bemoeienis met het bedrijfsleven kan echter geen persoonlijke kwestie zijn. Ieder afzonderlijk kan niets. Alleen collectief kunnen de maatschappelijke functies beheerd worden. Economische en politieke vormgeving kan zich tegenwoordig alleen collectief voltrekken. Daarom gaat het er om, dat de massa's niet georganiseerd worden, maar dat ze ZICHZELF organiseren. Geen organisaties OVER de arbeiders, maar VAN de massa's. Dan pas komt de ruimte vrij, waarin we onze activiteit kunnen ontladen en richting kunnen geven aan ons leven. Dan pas wordt de verantwoordelijkheid geboren, die in een breed gemeenschapsgevoel uitmondt. De gemeenschap wordt dan ons richtsnoer. Ze beheert ons denken en ons doen, ze richt dus ons emotioneel leven. De „massa-mens“, dat symbool van politieke onbenulligheid, omdat alles bij hem onzeker en onwankelbaar was, is verdwenen en heeft plaats gemaakt voor de vrije mens, die zelfstandig heeft leren oordelen en zodoende zelfbewust aan zijn maatschappelijke taak kan gaan. Hij voelt zich nu niet meer machteloos en onbeduidend, maar weet zich een deel van het geheel, drager van het geheel, verantwoordelijk voor zijn werken. Hij weet, wat hij wil. In zichzelf vindt hij de gemeenschap terug.

Moderne democratie

Prof. Varga van de universiteit te Moskou heeft in het tijdschrift „Wereldeconomie en wereldpolitiek“, No. 7 - 8 - 1944, uitgegeven te Moskou, een artikel over Amerika gepubliceerd. Hij schrijft daarin, dat van Juni 1940 tot November 1942 de Amerikaanse staat opdrachten ter hoogte van 60 miljard dollar aan de industrie heeft gegeven. Ruim 70% van deze opdrachten viel aan slechts 100 firma's ten deel. Ook in Engeland had een krachtige concentratie van het kapitaal plaats. Dit vooral door het stilleggen van kleine bedrijven. Tot einde 1942 werden 2700 bedrijven gesloten, terwijl 5000 toestemming kregen, hun bedrijf voort te zetten. De gesloten bedrijven mochten dan echter als handelsondernemingen voortbestaan voor de verkoop van de producten der grote concerns. In Amerika werden de kleinere ondernemingen niet gesloten, doch ze moesten als filiaal voor het maken van onderdelen voor de grote werken. Ook in Engeland werd het kapitaal in steeds minder handen gebracht. De Engelse economie Beveridge heeft berekend, dat 84 1/2% van het nationale vermogen in handen van slechts 7,1% van de bevolking is. (Gegevens uit „De Waarheid“, 26 Sept.)

Verval der oude cultuur

We lezen in „De Nieuwe Dag“ van 29 September: „Het Christendom, deze geweldige geestelijke macht, verliest langzaam maar zeker terrein. Al zenden wij onze missionarissen uit naar verre streken, wij mogen niet blind blijven voor de toenemende ontkenning van Europa en voor het feit, dat ook in ons land het grootste deel der Christenen in leven en handelen, in zijn gehele mentaliteit, zich laat leiden door beginselen, die aan het Christendom volkomen vreemd zijn.“

Vooruitgang

Men kan in de kranten opmerken (al wordt er geen uitleg bij gegeven), dat de naam Koloniaal Instituut veranderd is in Indisch Instituut. Wat een vooruitgang... van etiket!

13 October 1945

Prijs 15 cent

5e Jaargang - No. 41

SPARTACUS

WEEKBLAD VAN DE COMMUNISTENBOND „SPARTACUS“

Redacteur:
TJEERD WOODSTRA
Adm.: Uitgeverij „De Vlam“ - Amsterdam

Proletariërs aller landen, verenigt U!

Adres red. en adm. Utrechtsestraat 44
Postgto 303817 ten name van
Mevrouw J. C. J. Meent Raapts beiden te
Amsterdam

De Nieuwe Partij

We voelen ons niet lekker. Het geeft niets, het te verbloemen, we voelen ons buitengewoon beroerd. En het wordt ook niet beter, als we ons tegenwoordig broodrantsoen vergelijken met dat van zes maanden geleden of ons erover verheugen, dat we weer met de tram kunnen gaan. Het gaat ons beter en toch voelen we ons erg beroerd. Waardoor komt het toch? Wij zijn niet zo onervaren, dat we geen rekening met de omstandigheden houden. Natuurlijk kan niet in enkele maanden alles in orde zijn. Ook al zaten er engelen en wijzen in de regering, dan nog zouden ze de gevolgen van een vijfjarige uitplundering niet kunnen wegtoveren. Dat weten we, niemand behoeft ons dat uit te leggen. Maar we weten nog meer: Vroeger was het ook niet zo goed. Er liepen honderdduizenden zonder werk, er waren miljoenen met werk en lage lonen, toen was er ook ontbering, ondanks de overvloed. Neen, overvloed hadden wij nooit, in verhouding tot dat, wat den mensen eigenlijk in werkelijkheid toekomt. Maar er was toch veel kleding en voedsel, er waren veel meer mogelijkheden voor ontwikkeling en ontspanning, veel meer gelegenheid tot vreugde en genot, dan de mensen zich over 't algemeen konden verschaffen, tenminste de meeste mensen, de werkenden. De behoefte aan luxe der hoogste maatschappelijke laag als maatstaf genomen (en waarom eigenlijk niet?) en het natuurlijk recht op het hoogste genot der massa's erkend, brengt het weten mee, dat de wereld nog veel te weinig produceerde. Maar beter dan nu was het vroeger toch. En wat erger is, het was beter dan het bij het voortbestaan der tegenwoordige structuur ooit weer worden kan.

Wij hebben dat al zo vaak gezegd, en we menen, dat iedereen het feitelijk weet. Dat is ook niet de reden, waarom we ons niet goed voelen. Het bekend zijn met de innerlijke tegenstellingen van het heersende sociale systeem baart ons geen zorg. Integendeel! Uit het weten dezer tegenstellingen scheppen wij wil en kracht tot strijd. De klassenstrijd tussen kapitaal en arbeid is er ook zonder ons toedoen, wij „maken“ hem niet, even zomin als onze voorlopers hem „gemaakt“ hebben. Maar er is een onderscheid tussen klassenstrijd en klassenstrijd. Dat de arbeiders hebben willen, wat de bezitters hun onthouden, is ook al klassenstrijd. Het reageren op ontrecting, het streven, de honger naar betere voeding en behuizing te stillen, is ook al klassenstrijd. Toen de handwerkers van het jonge machinietijperk de machines vernielden, was dat ook klassenstrijd. Maar de klassenstrijd, die uit het dieper inzicht in de sociale spanningen en uit de visie op een andere toekomst zijn geestelijk voedsel ontvangt, die zijn principe en zijn strijdtactiek bewust bepaalt, deze is klasse-politiek, en een bewust en wetenschappelijk reageren.

Het is een lange weg van machine-storm tot klasse-politiek, een lange en moeilijke weg. Hij voert maar zelden naar de toppen van succes, van waaruit men het beloofde land van een nieuwe maatschappij meent te zien. Meestal voert deze weg door diepten van ellende en teleurstelling en van het verraad. En dikwijls schrikt de klasse ervoor terug, deze weg van de grootste weerstand verder te gaan. Vaak capituleert ze voor de honger en het chauvinisme, vaak bukt ze zich voor alle afgodsbeelden, welker verering de heersende klasse in haar catechismus voorschrijft, voor de afgodsbeelden traditie en natie, bezit en geërfd recht. Maar de krachten der ontwikkeling drijven de klasse toch altijd weer voort. Er is geen terug, er bestaan op den duur ook geen zijwegen, geen rustpunten, en geen vrede. Iedere nieuwe generatie moet dit opnieuw leren. Weten kan men niet erven. Iedere arbeiders-generatie beleeft opnieuw en op steeds hoger plan het totaal-proces der kapitalistische productie en vernietiging. Of ze het slechts ondergaat of ook daarvan leert, ligt in laatste instantie aan haar zelf, d.w.z. aan haar mogelijkheden een overzicht te krijgen en hieruit conclusies te trekken. „Men“ kan haar hierbij niet helpen, „men“ kan haar ook niet leiden, „men“ kan niet iets voor haar veroveren en zeker niet voor haar regeren. Dat „men“ dit toch zou kunnen, was en is de fundamentele fout van alle hervormingsbewegingen, van de jonge gezellen-verenigingen tot aan de moderne sociaal-democratie met haar partij-apparaten en verkiezingsparolen. De arbeiders kunnen het niet alleen slechts zelf doen, zij kunnen het ook slechts alleen leren.

Ons wordt altijd weer gevraagd: „Wat stellen jullie je eigenlijk onder „de partij“ voor? Wat jullie je daaronder niet voorstelt, weten we nu langzamerhand. Jullie wijzen de traditionele partijen af, jullie wijzen de deelneming aan verkiezingen voor de parlementen en dergelijke af, omdat die over niets meer beslissen, wat het karakter van deze orde ook maar beroeren kan, laat staan zou kunnen veranderen. Jullie“, zo zegt men ons, „wijzen er altijd weer op, dat in de bedrijven de macht ligt en dat arbeidersmacht betekent: macht over de bedrijven en niets anders.“ Zo zegt men ons steeds weer en men wil van ons weten, wat ze eigenlijk is, de door ons gewilde proletarische partij, die voor zichzelf geen macht wil, die altijd weer tot de arbeiders zegt: „Jullie moeten het zelf doen, allen tezamen, door jullie eigen vertegenwoordigers, door de arbeiders-raden.“

Het is geen toeval, dat wij in hoofdzaak slechts negatief zeggen kunnen, wat de partij naar onze mening is, of — liever — dat wij in eerste instantie slechts zeggen kunnen, wat zij niet is. Dat is geen toeval. Want de mensen van onze tijd, dus ook de arbeiders,

denken beperkt, tussen de grenzen, die de burgerlijke wereld om hen getrokken heeft. Als ze aan maatschappelijke orde denken, ontstaat voor hen natuurlijk het beeld van talrijke bureaux, ambtenaren, bewindvoeringen, commissies, van geboden en verboden, uitgevaardigd door parlementen of regeringen, van landsgrenzen en soldaten die deze grenzen bewaken. Kortom, er rijst voor hun geestesoog het beeld van een staatsorde. Zij denken, dat er geen andere orde bestaat. En het tegendeel van deze orde is wanorde, willekeur, rechteloosheid. Zo denken zij. Zo moeten ze denken, niet omdat ze te dom zijn voor andere voorstellingen of ook maar onwillig. Neen, hun hele leven lang hebben ze niets anders van orde gezien dan dat, wat in de staat, in zijn wetten, in zijn eigendomsverhoudingen zijn uitdrukking vindt.

Alle instellingen van de moderne maatschappij beantwoorden aan de eigendomsorde, die berust op het kapitalistisch bezit en de bezitloosheid van de arbeid. Het is „natuurlijk“, dat in overgrote meerderheid van gevallen het arbeidsproduct niet hem toebehoort, die het maakte, maar hem, die er niets aan deed. Wij hebben natuurlijk tussen aanhalingstekens gezet. Maar de mensen laten de aanhalingstekens weg, zij vinden deze toestand werkelijk natuurlijk.

Hij beantwoordt aan het „eeuwige recht“, dat ze soms als onrecht, maar daarom — berustend — toch als recht ondervinden. Dat ze geregeerd worden, dat ze geleid worden, is „natuurlijk“. En wij — nogmaals moeten we iets „negatief“ zeggen — vinden dat niet „natuurlijk“. Wij vinden, dat deze toestand slechts in zoverre natuurlijk is, als ze aan de machtsverhouding van een bepaalde periode der maatschappelijke geschiedenis beantwoordt, namelijk aan de periode der heersende minderheid. En de heersende minderheid moet weg. Dat vinden wij natuurlijk. Maar men kan zich dat slechts moeilijk voorstellen, omdat de gehele geschiedenis tot nu toe een was van heerschappij van de minderheid over de meerderheid en omdat daarom iedere maatschappelijke orde tot dusver in dienst stond van de minderheid. Dat is niet alleen zo in de staat. Waar geordend wordt in deze maatschappij of in het bedrijf of in de politieke partij, in ieder maatschappelijk orgaan van dit systeem, beheerst de minderheid de meerderheid, wordt er geregeerd. Waar het gevaar bestaat, dat een besluit der meerderheid de grondslag der maatschappij, dat is de beschikking door het kapitaal over de productiemiddelen, zou kunnen veranderen of kapotbreken, stelt zich de gehele macht van het maatschappelijk systeem tussen de aldus besluitende meerderheid en de kern der orde die ons beheerst. Daarom kan geen parlement en geen volks-referendum die veranderen, laat staan opheffen. Deze verhouding is de spelregel, waaraan ze zich allen te houden hebben, alle parlementaire partijen, alle erkende vakbonden, welke vlag ze ook voeren en welke woorden ze ook mogen misbruiken.